

A vizsga tartalmi követelményei kronologikus megközelítésben
táblázatos bontásban

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

1. Az ókori keleti civilizációk és előzményeik

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
1.1 Az ősi társadalmak születése, az újkőkori változások	Évszámok		Kr. e: 7000–4000: a neolitik kor, (újkőkör)
	Nevek		
	Fogalmak		őskőkör, kőkör, bronzkor, vaskor, demográfiai robbanás, növénytermesztés, állattenyésztés, kézművesség, domesztikálás, nagycsalád, nemzetség, törzs, varázslat, mágia
	Topográfia		Crô-Magnon, Altamira, Lascaux, Stonehenge, Istállóskő, Szeleta, Jerikó, „termékeny félhold”, Elő-Ázsia, Hátsó-India
	Források		eszközök, barlang- és sziklarajzok
1.2 Az egyiptomi civilizáció története 1.2.1 Az egyiptomi civilizáció jellegzetességei és kulturális öröksége	Évszámok	Kr. e: 3000 körül: Alsó- és Felső Egyiptom létrejötte, Óbirodalom: Kr. e. III. ée. 2. fele, Újbirodalom: Kr. e. I. évezred	Kr. e. 2900: Alsó- és Felső Egyiptom egyesítése, Középbirodalom: Kr. e. II. ée. 1. fele, Kr. e. 526: A perzsák megszállják Egyiptomot
	Nevek	Hórusz, Kheopsz, Ré, Ozirisz, Ízisz, Hórusz, Ehnaton, II. Ramszesz, Tutankhamon	Ménész-Aha, Khephrén, Aton, Amon-Ré, Nofertiti
	Fogalmak	dinasztia, öntözéses földművelés, piramis, múmia, fáraó, vezír, írnok, papyrusz, egyistenhit, többistenhit, hieroglifa, törvény, állam	napkultusz, nomosz, Amarna-reform, ékírás, szótagírás, templomgazdaság, közrendű szabadok
	Topográfia	Nílus, Memphisz, Théba	El-Giza, Szakkara, Tell-Amarna
	Források		Narmer-paletta, Halottak könyve, IV. Amenhotep: Naphimnusz
1.3. Az ókori keleti társadalmak	Évszámok		Kr. e: 3000–2500: A sumer városállamok kora Kr. e: XVIII. sz.: Babilon felemelkedése, Hammurapi uralkodása Kr. e I. ée: Izrael fénykora

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

		<p>Kr. e: VIII. sz.: Asszíria fénykora Kr. e: 3000–1500: az Indus-völgyi civilizáció Kr. e: 1500–500: az árja civilizáció Kr. e: VI–V. század: A perzsa birodalom Kr. e: VI. sz.: Buddha Kr.e: III. sz.: Asóka, Kr. e: III. sz.–Kr. u: III.: a Han-dinasztia</p>
Nevek		<p>Gilgames, Hammurapi Szin-ahhé-eriba, Assurbanapi, Nabu-kudurri-uszur, Szemiramisz Kürosz, Kroiszosz, I. Dareiosz, Zarathustra, a Han-dinasztia, C'in Si Huang Ti, Buddha, Asóka</p>
Fogalmak		<p>öntözéses földművelés, despotikus monarchia, sztélé, sumer, akkád, talio-elv, filiszteusok, betűírás, katonai jellegű társadalom, satrapa, taoizmus, „cseréphadsereg”, dravidák, árják, kasztrendszer, brahmanák, páriák, upanisadok, sztúpa</p>
Topográfia		<p>Nílus, Tigris, Eufrátesz, Indus, Gangesz, Hoangho, Jangce, Ur, Uruk, Babilon, Ugarit, Ciprus, Kréta, Karthágó, Assur, Ninive, Babilon, Mezopotámia, Asszíria, Fönícia, Palesztina, Perzsa Birodalom, Kína, India, Susa, Persepolis, Nagy Fal, Nagy Csatorna, Lojang, Dekkán-fennsík, Mohendzso-Daro</p>
Források		<p>Gilgames-eposz, Hammurapi törvénykönyve, Hérodotosz: A perzsa háborúk</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

2. A nagy világvallások kialakulása és főbb tanításaik

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
2.1 Az ókori keleti népek vallásai	Évszámok		Kr. e:VI. sz. Buddha Kr. e VI. sz: Konfuciusz
	Nevek		Brahma, Visnu, Siva, Buddha, Asóka
	Fogalmak		Védák, kaszt (varna), reinkarnáció, Brahmanizmus, hinduizmus, buddhizmus, nirvána, lámaizmus, konfucionizmus, taoizmus
	Topográfia		India, Tibet, Nepál, Kína, Japán
	Források		
2.2 A zsidó vallás és a Biblia	Évszámok	Kr. e: XII. század: zsidó (héber) bevándorlás Kánaánba, Kr.e. VI.sz. „babiloni fogság”	
	Nevek	Ádám és Éva, Káin, Ábel, Noé, Ábrahám, Mózes, Dávid, Salamon, Illés, Jeremiás	Jákob, Saul, Dániel, Ezékiel
	Fogalmak	Ószövetség, Mózes öt könyve = Tóra, Kánaán, bírák, próféták, „babiloni fogság”, monoteizmus	pátriárkák
	Topográfia	Izrael, Júdea, Jeruzsálem, Kánaán	Jerikó, Fönícia
	Források	Biblia, Mózes öt könyve	
2.3 A kereszténység kialakulása és elterjedése	Évszámok	Kr. e: 8-4–30-33: Jézus Krisztus élete, Kr. u: 313: a milánói edictum, Kr. u: 325: a niceai zsinat	
	Nevek	Mária, József, Jézus Krisztus, Pontius Pilátus, Heródes, Keresztelő Szent János, Máté, Márk, Lukács, János, Szent Pál, Szent Péter, Neró, Diocletianus, Constantinus	Theodosius

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Fogalmak	Messiás, Megváltó, dogma, apokrif, keresztény, keresztényüldözés, vértanú, apostol, „páli fordulat”, egyház, presbiter, püspök, evangélium, Ó- és Újszövetség, metropolita, pápa, patriárka, oltáriszentség, zsinat, szerzetes rendek, Szentháromság, eretnek, katolikus, orthodoxia, szekta, apokalipszis	farizeusok, esszénusok, homousion, homoiusion, ariánus hit, kanonizáció, liturgia, schisma
	Topográfia	Palesztina, Júdea, Holt-tenger, Galilea, Názáret, Betlehem, Jeruzsálem, Róma, Nicea, Alexandria.	
	Források	Biblia – Evangéliumok, Pál apostol levelei, Apostolok cselekedetei, Jelenések könyve	Holt-tengeri tekercsek
<i>2.4 A hódító iszlám</i>	Évszámok		622: a mohamedán időszámítás kezdete Kr. u: VI–VII. sz: Mohamed élete 711: az arabok átkelnek a Gibraltári-szoroson
	Nevek		Allah, Mohamed, Avicenna, Averruës
	Fogalmak		Korán, Kába köve, hidzsra, Ramadán, dzsihad, haradzs, szunnita, siítaimám, kalifa, vezír, emír, kádi, díván, madrasza, arabeszk, az iszlám öt fő parancsa
	Topográfia		Mekka, Medina, Damaszkusz, Bagdad, Córdoba, Szíria, Palesztina, Mezopotámia, Egyiptom, Gibraltár, Toledo
	Források		Korán

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

3. Az ókori görögök

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
3.1 A poliszrendszer kialakulása és jellemzői	Évszámok		Kr. e. II. ée.: a krétai kultúra kezdetei, Kr. e. XVI–XIII. sz.: mükénei kultúra, Kr. e. XII–VIII. sz.: homéroszi kor, Kr. e. VIII–VI. sz: archaikus kor, Kr. e: 776: az első olimpiai játékok (a görög időszámítás kezdete), Kr. e: VIII–VII. sz: a görög gyarmatosítás
	Nevek		Homérosz, Lükurgosz
	Fogalmak		archaikus kor, mükénei kultúra, akháj, ión, dór, hellén, polisz, phüle, arisztokrácia, démosz, népgyűlés, adósrabszolgaság, spártai állam-szervezet, helóta, krüpteia, gyarmatosítás
	Topográfia		Hellász, Kréta, Mükéné, Peloponnészosz, Athén, Attika, Spárta
	Források		Homérosz: Iliász, Homérosz: Odüsszeia, Lükurgosz alkotmánya
3.2 Athén felemelkedése és bukása	Évszámok	Kr. e. VII. sz.: Drakón, Kr.e. VI.sz.: Szolón, Kr.e. 508: Kleiszthenész, Kr.e. 490: a marathóni csata, Kr.e. 480: a szalamiszi csata, Kr.e. V.sz.: Periklész békekorszaka, Kr. e. V. sz. vége: a peloponnészoszi háború	Kr. e. 621: Drakón, Kr. e. 594: Szolón, Kr. e. 560–510: türannisz, Kr. e. 492–449: a perzsa háborúk, Kr. e. 478: a déloszi szövetség létrejötte, Kr. e. 462–431: Periklész békekorszaka, Kr. e.431–404 a peloponnészoszi háború
	Nevek	Drakón, Szolón, Kleiszthenész, Miltiadész, Themisztoklész, Leonidász, Periklész, I. Dareiosz, Xerxész	Peiszisztratosz, Ariszteidész, Alkidiadész

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Fogalmak	polisz, démosz, népgyűlés, arkhón, sztratégosz, Areioszpagosz, esküdtbírótság, ötszázak tanácsa, phülé, türannisz, agóra, cserépszavazás, hoplita, arisztokrácia, antik demokrácia, rabszolga, phalanx, talentum, drachma, déloszi szövetség	metoikosz, türannosz, timokrácia
	Topográfia	Hellász, Peloponnészosz, Attika, Athén, Spárta, Marathón, Thermopülai, Szalamisz, Délosz	Milétosz, Hellészpontosz, Plataia, Korinthosz, Szürakúsza
	Források	Arisztotelész: Politika, Hérodotosz: A marathóni csata, Plutarkhosz: Periklész életrajza	
3.3 A hellenizmus kora	Évszámok		Kr. e. IV.. század: a görög poliszrendszer válsága, Kr. e. 338: a khairóneiai csata, Kr. e. 336–323: Nagy Sándor uralkodása, Kr. e. III–I. század: a hellenizmus kora
	Nevek		II. Philipposz, Démoszthenész, Nagy Sándor, Arisztotelész, Iszokratész, I. Ptolemaiosz
	Fogalmak		hellenizmus, filippika, misztériumvallások
	Topográfia		Khairóneia, Alexandria, Pergamon, Fónícia, Palesztina, Egyiptom, India, Makedónia
	Források		Démoszthenész filippikái, Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok
3.4 Az ókori görögség szellemi, kulturális öröksége	Évszámok		
	Nevek	Zeusz, Homérosz, Szophoklész, Pheidiász, Thalész, Püthagorasz, Szókratész, Platón, Arisztotelész, Hippokratész, Euklidész, Zénon, Hérodotosz, Thuküdidész	néhány görög isten neve (pl.: Héra, Pallasz Athéné), Aiszkülosz, Euripidész, Arisztophanész, Müron, Hérakleitosz, Démokritosz, Zénón, Ptolemaiosz, Epikurosz, Diogenész
	Fogalmak	múzsák, mitológia, hérosz, filozófia, olimpiai játékok, materializmus, idealizmus, idea, matéria, dialektika, őselem, szkeptikusok	antropomorf, szofisták, sztoikusok, epikureusok

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

	Topográfia	Hellász, Olümposz, Olümpia, Delphoi, Akropolisz, Trója	
	Források	Platón: Az állam, Hérakleitosz: Töredékek	Arisztotelész: Poétika

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

4. Az ókori Róma

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
4.1 A köztársaságkori Róma története	Évszámok	Kr. e. 753: Róma alapítása, Kr. e. 753–510: a királyok kora, Kr. e. 218–201: a második pun háború, Kr. e. 202: a zámiai csata, Kr. e. I. sz.: polgárháború kora, Kr. e. 44. március idusa: Caesar halála	Kr. e. 491: néptribunusi hivatal, Kr.e. 451–450: a XII táblás törvények, Kr.e. 367: Lex Licinia, Kr. e. 326: az adósrabszolgaság eltörlése, Kr. e. 280–272: tarentumi háború, Kr.e. 264–241: az első pun háború, Kr. e. 216: Cannae-i csata, Kr. e. 80: Sulla diktatúrája, Kr. e. 60: az első triumvirátus
	Nevek	etruszkok, Jupiter, Juno, Minerva, Janus, punok, Hannibál, Scipio „Africanus”, Cato, Spartacus, Julius Caesar, Brutus, Cassius	Pürrosz Hamilkar Barkasz, Jugurtha, Sulla, Marius, Crassus, Pompeius, Livius
	Fogalmak	királyság, arisztokratikus köztársaság, szenátus, SPQR, consul, dictator, kivonulás (secessio), patríciusok, cliensek, plebejusok, néptribunus, vétó, provincia, légió, római jog, zsoldos hadsereg, gladiátor, rabszolga felkelés	magistratus, pontifex maximus, nobilitas, lovagok, optimaták, néppárt, veteránok, latifundium, triumvirátus, imperátor
	Topográfia	Appennin-félsziget, Szicília, Róma, Karthagó, Zama, Rubicon	Forum Romanum, Syracusae, Cannae, Brundisium, Gallia, Britannia, Tarentum
	Források	XII táblás törvények, Plutarkhosz: Caesar	Caesar: A polgárháborúról
4.2 A császárság kora	Évszámok		Kr.e. 31: Actium, Kr.u. 14: Augustus halála, Kr.u. 96–192: Antoniusok, Kr.u. 212: római polgárjog kiterjesztése, Kr.u. 284–385: Diocletianus, 313–337: Nagy Konstantin, 394: a kereszténység államvallás, 395: a Római Birodalom ketté-szakadása, 434–453: Attila birodalma, 451: a catalaunumi csata, 476: a Nyugatrómai Birodalom bukása

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Nevek		Octavianus Augustus, Antonius, Kleopátra, Tacitus, Seneca, Maecenas, Horatius, Tiberius, Caligula, Claudius, Nero, Vespasianus, Traianus, Hadrianus, Marcus Aurelius, Septimus Severus, germánok, keleti és nyugati gótok, Pál apostol, Diocletianus, Nagy Konstantin, hunok, Attila, Nagy Theoderik
	Fogalmak		principatus, Pax Romana, limes, császárság, praetorianusok, plebs, fiscus, borostyánút, selyemút, colonus, dominatus, edictum, „konstantini fordulat”, államvallás, népvándorlás
	Topográfia		Pannónia, Rajna–Duna–Eufrátesz-vonal, Arrabona, Scarbantia, Aquincum, Savaria, Gorsium, Dacia, Ravenna, Konstantinápoly, Nicea, Catalaunum
	Források		Augustus: Önéletrajz, Nagy Konstantin türelmi rendelete
4.3 A római civilizáció szellemi és kulturális öröksége	Évszámok		
	Nevek	latinok, etruszkok, Romulus, Remus, Jupiter, Mars, Juno, Minerva, Janus, Vergilius, Horatius, Tacitus, Plutarkhosz, Octavianus Augustus, Antonius, Kleopátra, Attila	szabinok, Aeneas, Cicero, Catullus, Ovidius, Maecenas, Sallustius, Livius, Suetonius, id. Plinius, Ptolemaios, Galenus, Seneca, Marcus Aurelius, Nagy Theodosius
	Fogalmak	pontifex maximus, időszámításunk kezdete, államvallás, csatorna, vízvezeték, római út, mozaik, „aranykor”, törvénykönyvek, számok, cirkusz, amfiteátrum, fürdők, Saturnália, borostyánút, selyemút	Vesta-szüzek, „konstantini fordulat”, boltív, középület, „sine ira et studio”, római naptár, latin nyelv, Urbs Aeterna (örök város)
	Topográfia	Konstantinápoly (Bizánc), Nicea, Forum Romanum, Colosseum, Aquincum, Gorsium	Milánó, Via Appia, Capitolium, Caracalla thermái
	Források	Romulus és Remus legendája, Plutarkhosz: Párhuzamos életrajzok	Tacitus: Annales

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

5. Európa az V–X. században

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
5.1 A frank állam- és társadalomszerveződés	Évszámok	VIII. sz.: az arabok Európában, 800: Nagy Károly császárrá koronázása	732: poitiers-i győzelem az arabok felett, 751: Kis Pipin, 843: a verduni szerződés, 962: császárrá koronázzák I.(Nagy) Ottót
	Nevek	Karolingok, Nagy Károly, Nagy Szent Gergely, Capetingek, Nagy Ottó	Merovingok, Klodvig, Martell Károly, Kis Pipin, Alkuin, III. Leó pápa, Gyermekek Lajos, I. (Madarász) Henrik
	Fogalmak	barbárok, feudum (hűbérbirtok), hűbériség, pápa, pápai állam, majordomus, természeti gazdálkodás, robot, örgrófság, dézsma, egyházmegye, püspök, érsek, bencések, ír szerzetesek, remete, kolostor, apáca, szent, ikon, egyházszakadás	területileg szervezett állam, „primus inter pares”, vazallus, senior, invesztitúra, lovagság, katonai kíséret, gróf, grófság, dézsma
	Topográfia	Karoling Birodalom, Róma, Egyházi Állam, Német–római Császárság	Burgundia, Gallia, Poitiers, Verdun, Lotharingia
	Források		Tours-i Gergely krónikája
5.2 A Kelet–Római Birodalom és az arab hódítás	Évszámok		VI.sz.: Justinianus császár uralkodása, 740: a bizánciak megállítják az arabokat
	Nevek		Justinianus, VI. (Bölcs) Leó VII. (Bíborbanszületett) Kontantin
	Fogalmak		cezaropapizmus, ortodox, bazileusz, patriarchátus, görögtűz, muzulmánok, iszlám, mórok, kalifa, díván, dzsihád, Korán
	Topográfia		Kis–Ázsia, Konstantinápoly (Bizánc), Córdobai kalifátus, Bagdad
	Források		Codex Justinianus

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

5.3 Küzdelem az arab, a normann és a magyar támadások ellen	Évszámok	VII. sz.: Mohamed meghirdeti a dzsihádot, VIII. sz.: az arabok betörnek Hispániába, 732: Poitiers-i csata, X. sz.: magyar kalandozások, 955: I. (Nagy) Ottó győzelme Augsburgnál a magyarok felett	622: a mohamedán időszámítás kezdete, 711: Tarik átkel Hispániába, X. sz.: Normandia megalapítása, 1066: Hódító Vilmos Angliában, a hastingsi csata
	Nevek	Mohamed, beduinok, berberék, görögtűz, Martell Károly, Nagy Károly, Roland gróf, I. (Nagy) Ottó, Lél, Bulcsú, Botond, normannok, vikingek	Hárún-ar-Rasíd, Diaz de Vivar Rodrigo (Cid), I. (Madarász) Henrik, Rurik
	Fogalmak	dzsihad, rekonkvizta	várépítés, kalifák, nehézfegyverzetű lovagság, lovasnomád harcmodor,
	Topográfia	Mekka, Medina, Bagdad, Hispánia, Poitiers, Córdobai kalifátus, Augsburg	Toledo, Granada, Kasztília, Szászország, Bajorország, Svábföld, Hastings
	Források	Bölcs Leó: Taktika	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

6. A magyar nép őstörténete

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
6.1 A magyar nép kialakulása és útja a Kárpát-medencéig	Évszámok	Kr. e. V–IV. ée: urali őshaza, Kr. e. III. ée: finnugor őshaza, Kr. u. VI–VIII. sz.: Magna Hungária, IX. sz. kazár birodalom, IX. sz. második fele Etelköz	894: magyar sereg a Felső Tisza vidékén 895: bolgár és besenyő támadás
	Nevek	Nyék, Megyer, Kürtgyarmat, Tarján, Jenő, Kér, Keszi, Emese, Álmos, Árpád, Hunor, Magor	Levedi, Kurszán, Ond, Kond, Tas, Huba Töhötöm
	Fogalmak	nyelvrokonság, őshaza, szittyá (szkíta)–magyar, hun–magyar eredetmondák, finnugor rokonság, nomád, félnomád életmód, törzs, törzsszövetség, nemzetség, kabarok, fejedelem, táltos, kündü, gyula, 7 törzs, vérszerződés	sztyepp, onogur, bolgár–török, kettős fejedelemség, életfa, jurta
	Topográfia	urali őshaza, finnugor őshaza, magyar őshaza, Magna Hungaria, Kazár birodalom, Etelköz	ugor őshaza, Levédia,
	Források	Anonymus és Kézai Simon gesztái Mondáink pl.: Emese álma, Csodaszarvas, Turul	Ibn Ruzsza, Gardíz írásai, Bölcs Leó: Taktika, Bíborbanszületett Konstantin: A birodalom kormányzásáról
6.2 Honfoglalás és letelepedés	Évszámok	895–896: a honfoglalás, IX–X. sz.: a kalandozások kora, 907: győzelem a bajorok felett, 955: Ausburg, 972–997: Géza fejedelem	894: hadjárat Pannóniába, 900: Pannónia megszállása, 933: Merseburg, 958: hadjárat Bizáncba
	Nevek	Szvatopluk, VII. (7banszületett) Konstantin, I. (Nagy) Ottó, Lél (Lehel),	Bulcsú, Botond, Sarolt, Gyula, Simeon
	Fogalmak	kettős honfoglalás, kalandozások, gyepű, gyula, kende, fejedelem, tarsolylemez	úr, bő, ín, könnyűlovas harcmódor, székelyek

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

	Topográfia	Verecke, Al-Duna, Augsburg	Merseburg, Bizánc
	Források	Képes Krónika, Lehel-monda	Botond-monda

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

7. Európa a XI–XIII. században

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
7.1 A hűbériség kora Európában <i>7.1.1 A hűbériség létrejötte és a gazdasági élet átalakulása</i>	Évszámok		
	Nevek		Hódító Vilmos, II. (Plantaganet) Henrik
	Fogalmak	hűbérbirtok (<i>feudum</i>), majorság, jobbágytelek, nyomásos gazdálkodás, báró, gróf, grófság, őrgrófság, vár (udvarház), királyi udvar, kolostor, középkori város, polgárság, céh	senior, vazallus
	Topográfia	Velence, Genova, Levante, Flandria, Hanza-városok	Pisa, Champagne
	Források		
7.1.2 A középkori keresztény kultúra	Évszámok	XI–XIII. század: román stílus, XIII. század: a gótikus stílus megjelenése	XII–XIII. század: a bolognai és a párizsi egyetem alapítása
	Nevek	Aquinói Szent Tamás	Sforzák, Mediciek, Abelard
	Fogalmak	tomizmus, skolasztika, teológia, krónika, legenda, kódex, katedrális, káptalan romanika, gótika, bencések, ciszterciek	hét szabad művészet, lovagi kultúra, iniciálé, Mária-siralom, premontreiek, domonkosok, ferencesek
	Topográfia	Itália	Bologna, Párizs, Reims
	Források	Carmina Burana	Aquinói: Summa Theologica
7.2 A császárság és a pápaság küzdelme	Évszámok	1054: egyházszakadás, 1073–1085: VII. Gergely, 1096–1270: kereszties hadjáratok	1122: a wormsi konkordátum, 1176: a legnanói csata, 1152–1190: I. (Barbarossa) Frigyes, 1198–1216: III. Ince
	Nevek	VII. Gergely, IV. Henrik, Bouillon Gottfried, IX. (Szent) Lajos II. Szilveszter, Thomas Becket, Habsburg Rudolf	II. Orbán, Hohenstaufok, Welfek, I. (Barbarossa) Frigyes, III. Ince, II. Frigyes
	Fogalmak	kereszties hadjárat, lovagrendek, zarándok, szerzetes rend, ereklye, investitúra, kiközösítés, simonia, cölibátus, eretnek,	„cluny-i reformok”, guelf, ghibellin, „apostolcsászárok”

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		egyetemes zsinat, Canossa-járás, konkordátum, kolostor	
	Topográfia	Német–római Birodalom, Jeruzsálemi királyság, Róma, Szentföld, Canossa	Cluny, Worms, Laterán, Legnano
	Források	Dictatus Papae	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

8. Az Árpád-kori Magyarország

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
8.1 Az államalapítás és a királyi hatalom megszilárdítása	Évszámok	972–997: Géza fejelemisége, 997–1000–1038: István fejedelemsége és I. (Szent) István uralkodása, 1000. december 25. vagy 1001. január 1: I. (Szent) István koronázása, 1038: I. (Szent) István halála, 1077–1095: I. (Szent) László, 1096–1116: Könyves Kálmán	972: Bruno püspök térítése, 973: Quedlinburg, 997: Koppány legyőzése, 1001: pannonhalmi apátság alapítása, 1031: Imre herceg halála, 1051–1052: III. Henrik hadjárata Magyarország ellen
	Nevek	Géza, Sarolt, I. (Nagy) Ottó, II. Szilveszter, I. (Szent) István, Gizella, Szent Imre herceg, Koppány, Szent Gellért, Vata	Ascherik (Asztrik) Ajtony, Vazul (Vászoly), Aba Sámuel, Orseolo Péter, III. Henrik
	Fogalmak	Szent Korona, oklevél, krónika, legenda, primogenitura, senioratus, gyula, királyi vármegye, ispán	Regnum Marianum, várnépek, szolgáló népek
	Fogalmak	várjobbágy, hittérítés, pogánylázadás, egyházmegye, bencések, dézsma	serviens, királyi udvarházak, dukátus
	Topográfia	Pannonhalma, Veszprém, Palota (Várpalota), Fehérvár (Székesfehérvár), Esztergom, Gyulafehérvár	Quedlinburg, Passau
	Források	István törvénykönyvei, Intelmei Imre herceghez, Anonymus, Kézai Simon gesztái	
8.2 Magyarország beilleszkedése és helye a keresztény Európában	Évszámok		1172–1196: III. Béla, 1205–1235: II. András
	Nevek		Aba Sámuel, Szent Gellért, Salamon, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, Álmos, Bouillon Gottfried, II. Géza, III. Béla, Barbarossa Frigyes

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

	Fogalmak		invesztitúra, bán, perszonálunió, anarchia, kancellária, káptalan, keresztesek, ciszterci rend
	Topográfia		Tihany
	Források		László és Kálmán törvényei
8.3 A XIII. századi Magyarország 8.3.1 IV. Béla és a tatárjárás	Évszámok	1205–1235: II. András, 1222: az Aranybulla, 1232: zalai szerviensek kiváltságlevele, 1235–1270: IV. Béla, 1241–1242: a tatárjárás, 1301: az Árpád-ház kihalása	1235: Juliánus első útja, 1241: Muhi csata, 1242: a tatárok kivonulása, 1277: az első magyar országgyűlés
	Nevek	II. András, Gertrúd, Bánk bán, Árpádházi Szent Erzsébet, IV. Béla, Julianus barát, Batu kán, Rogerius, Árpádházi Szent Margit, IV. (Kun) László, Habsburg Rudolf, III. András	
	Fogalmak	nádor, bán, szerviensek, aranybulla, szabad végrendekezési jog, ellenállási záradék, tatárjárás, második honalapító, úriszék, nemesi vármegye	tárnokmester, pápai bulla, familiaritás, oligarcha
	Topográfia	Magna Hungaria, Muhi, Nyulak szigete, Morvamező	Trau (Trogir)
	Források	Aranybulla, Rogerius: Siralmas ének a tatárok pusztította Magyarországról, Képes Krónika	1267-es aranybulla

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

9. Európa a XIV–XV. században

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
9.1 A rendi államok kialakulása 9.1.1 Az angol és a francia rendi fejlődés	Évszámok	1215: Magna Charta, 1295: angol mintaparlament, 1302: a francia rendi gyűlés, 1328: a Capet-dinasztia kihalása, 1453: az angolok elveszítik összes franciaországi birtokukat, 1414–1418: a konstanzi zsinat	1265: rendi gyűlés Angliában, 1309–1377: a pápák avignoni fogsága, 1337–1453: a százéves háború, 1455–1485: a „rózsák háborúja”, 1415: Husz János máglyahalála, 1434: a lipanyi csata
	Nevek	I. (Földnélküli) János, IV. (Szép) Fülöp, Szent Johanna (Jeanne d'Arc), Husz János, Luxemburgi Zsigmond	IX. (Szent) Lajos, Valois-ház, Wat Tyler, York- és Lancaster-ház, Tudor-ház
	Fogalmak	Magna Charta Libertatum, a politikai rend, rendi monarchia, Lordok Háza, Közrészek Háza, parasztfelkelés, rendi gyűlés, huszitizmus, választófejedelem, zsinat	a százéves háború, dauphin, a „rózsák háborúja”, avignoni fogság, Jacquerie, kelyhesek, taboriták
	Topográfia	London, Wales, Párizs, Oxford, Burgundia, Konstanz, Prága, Krakkó	Orleans, Tabor, Lipany
	Források	Magna Charta Libertatum	Husz János tanai
9.2 Gazdasági, társadalmi és kulturális változások	Évszámok	1309–1342: Károly Róbert, 1342–1382: I. (Nagy) Lajos, 1347–1352 a nagy pestisjárvány, 1335: a visegrádi hármaskirálytalálkozó, 1364: egyetem Krakkóban, 1348: a Károly egyetem Prágában, 1410–1437: Luxemburgi Zsigmond, 1440–1444: I. (Jagelló) Ulászló, 1456: nándorfehérvári csata 1458–1490: Hunyadi Mátyás, 1455: a könyvnyomtatás feltalálása 1492: Amerika felfedezése	1302: a lateráni zsinat, 1356: a német aranybulla 1469: Aragóniai Ferdinánd és Kasztíliai Izabella házassága, 1333–1370: III. (Nagy) Kázmér, 1346–1378: Luxemburgi IV. Károly, 1494: a tordesillasi szerződés
	Nevek	VIII. Bonifác, Luxemburgi IV. Károly, Károly Róbert, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi	III. Frigyes, Mediciek, Viscontiak, Sforzák Savonarola, VI. Sándor, Aragóniai

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás, Szkander bég Gutenberg, Leonardo, Dante, Boccaccio, Macchiavelli, Raffaello, Michelangelo,	Ferdinánd, Kasztíliai Izabella, I. (Lokietek) Ulászló, III. (Nagy) Kázmér, Podjebrád György, III. (Nagy) Iván, Dusán István, Brankovics György
	Fogalmak	pestisjárvány, vesztegzár, elvilágiasodás, konklávé, skolasztika, misztika, ferencesek, domonkosok, tomizmus, törvényhozó hatalom, végrehajtó hatalom, felvásárlási és kiadási rendszer, rendi gyűlés, parlament, zsoldosseregek, tűzfegyverek, mecénás, városköztársaság, inkvizíció, Hanza, búcsú, bulla, zsinat, huszita, regálé, bandérium, telepítések, soltész, mezőváros, árumegállító jog, posztóipar, metropolita, cár, дума, kozákok, Arany Horda, despota, oszmán-török, a középkor alkonya, reneszánsz, humanizmus, modern állam ismérvei	templomosok, flagellánsok, zsidóüldözések, reneszánsz pápák, reneszánsz fejedelem, nepotizmus, vikárius, condottieri, guelf, ghibellin grandok, kelyhesek, taboriták, bojár, rája, haradzs, szpáhi
	Topográfia	Avignon, Flandria, Németalföld Róma, Pisa, Firenze, Milánó, Nápolyi Királyság, Genova, Velence, Kasztília, Aragónia, Granada, Prága, Hradzsin, Krakkó, Visegrád, Moszkva, Kreml, Novgorod, Oszmán Birodalom	Tordesillas, Vilna, Grünwald
	Források	Villon-balladák, Niccolo Machiavelli: A fejedelem reneszánsz műalkotások	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

10. Az Európán kívüli világ a nagy földrajzi felfedezések előtt

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
<i>10.1 Kelet- és Délkelet-Ázsia kultúrái</i>	Évszámok		XIII. sz.: Marco Polo utazása, 1360–1405: Timur Lenk, 1498: Vasco da Gama, XIV–XVII. sz. Ming-dinasztia
	Nevek		Marco Polo, Kubláj kán, Timur Lenk, Ming-dinasztia, a Nagy Fal restaurálása
	Fogalmak		hivatalnoki vizsgarendszer, tenno, sógun, szamuráj
	Topográfia		
	Források		
<i>10.2 Az amerikai kontinens népei, kultúrájuk</i>	Évszámok		
	Nevek		maja, azték, inka, Atahualpa, Francisco Pizarro, Montezuma
	Fogalmak		indiánok, Indiák, konkvisztádor, teraszos földművelés, El Dorado, csomóírás
	Topográfia		Tenochtitlán, Chichén Itza, Tiahuanaco, Machu Picchu
	Források		Kolumbusz naplója, Amerigo Vespucci útibeszámolója

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

11. A magyar királyság a XIV–XV. században

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
11.1 A királyi hatalom megerősödése és a rendiség	Évszámok	1301: az Árpád-ház kihalása, 1301–1342: Károly Róbert, 1312: a rozgonyi csata, 1335: a visegrádi királytalálkozó, 1342-1382: I. (Nagy) Lajos, 1351: országgyűlési törvények, 1387–1437: Luxemburgi Zsigmond, 1414–1418: a konstanzi zsinat, 1458–1490: Hunyadi Mátyás	1321: Csák Máté halála, 1370: magyar–lengyel perszonalunió, 1405: városi törvények, 1420-as évek: az első magyar végvárrendszer kiépítése, 1437: Budai Nagy Antal felkelése, 1440–1444: I. Ulászló, 1485: Bécs elfoglalása
	Nevek	Károly Róbert (I. Károly), Csák Máté, I. (Nagy) Lajos, Kolozsvári testvérek, Luxemburgi Zsigmond, Cilleiek, Hunyadi János, V. László, Hunyadi László, Hunyadi Mátyás, Vitéz János, Kinizsi Pál, Janus Pannonius, Hess András, Antonio Bonfini, Thuróczy János, Szilágyi Erzsébet, Szilágyi Mihály	Zách Felicián Nápolyi Johanna, Kálti Márk, Küküllei János, Garaiak, Lackfiak, Stibor, Budai Nagy Antal, Habsburg Albert, I. Jagelló Ulászló, Cillei Ulrik, Újlaki Miklós, Aragóniai Beatrix
	Fogalmak	interregnum, koronázás, tartományúr, báró, aranyforint, kapuadó, harmincadvám, banderális hadsereg, lovagkirály, perszonalunió, „egy és ugyanazon nemesi szabadság”, ősiség, kilenced, céh, zsellér, jobbágytelek, pallosjog, úriszék, gótika, főkegyúri jog, rendi gyűlés, szabad királyi városok, mezővárosok, jobbágyok szabad költözési joga, huszitizmus, parasztfelkelés, kormányzó, zsoldoshadsereg, fekete sereg, reneszánsz, trónöröklés	bányabér (urbura) kamarák, kancellária, Sárkányrend, végvárrendszer
	Topográfia	Székesfehérvár, Visegrád, Pécs, Lengyelország, Konstanz, Csehország, Prága, Vajdahunyad, Várad	Rozgony, Havasalföld, Kolozsmonostor, Kolozsvár, Bécs

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Források	Képes Krónika, 1351-es törvények, Thuróczi krónika	Küküllei János krónikája, Bonfini krónikája, Budai krónika
11.2 A török elleni küzdelem 11.2.1 A magyar királyság hanyatlása	Évszámok	1444: a várnai csata, 1453: a törökök elfoglalják Konstantinápolyt, 1456: a nándorfehérvári csata, 1514: Dózsa György parasztfelkelése, 1526. aug. 29.: a mohácsi csata, 1541: Buda elesik, Magyarország három részre szakadása	1389: a rigómezei csata, 1396: a nikápolyi csata, 1443: a hosszú hadjárat, 1479: a kenyérmezei csata, 1490–1516: II. Jagelló Ulászló, 1505: a rákosi országgyűlés, 1516–1526: II. Lajos, 1521: Nándorfehérvár elesik, 1532: Kőszeg ostroma, 1538: váradi egyezmény
	Nevek	Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Dugovics Titusz, Hunyadi Mátyás, Vitéz János, Thuróczy János, Kinizsi Pál, Bakócz Tamás, Dózsa György, II. Lajos, Werbőczy István, I. (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Tomori Pál	II. Mehmed, Brankovics György, Szkander bég, I. Jagelló Ulászló, Kapisztrán János, Corvin János, II. Jagelló Ulászló, Török Bálint, Jurisich Miklós, János Zsigmond
	Fogalmak	végvári rendszer, déli harangszó, örökletes főnemesség, nemzeti királyság, parasztfelkelés, röghözkötés, janicsár, szpáhi, három részre szakadt ország	Tripartitum, sarkalatos nemesi jogok,
	Topográfia	Gyulafehérvár, Várna, Konstantinápoly, Nándorfehérvár, Rákos mezeje, Temesvár, Mohács, Magyar Királyság, Erdélyi fejedelemség, Hódoltság	Rigómező, Nikápoly, Galambóc, Szendrő Drinápoly, Kenyérmező, Kőszeg, Várad
	Források	az 1514. évi törvények, részletek Brodarics, Istvánffy, Burgio, Szerémi írásaiból	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

12. Európa az újkor hajnalán

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
12.1 A nagy földrajzi felfedezések	Évszámok	1492: Kolumbusz Kristóf felfedezi Amerikát, 1494: a tordesillasi szerződés, 1519–1522: Magellán hajói körülhajózzák a földet	1499–1502: Amerigo Vespucci–felfedezőútja, 1497–1499: Vasco da Gama útja Indiába, 1507: Amerigo Vespucciról nevezik el az új földrészt, 1519–1521: Cortez meghódítja az azték birodalmat, 1523: Alvarado elfoglalja a maya birodalmat, 1532: Pizarro meghódítja az inka birodalmat
	Nevek	Kolumbusz Kristóf, Toscanelli, Magellán, Amerigo Vespucci	Tengerész Henrik, Díaz, Kasztíliai Izabella, Aragóniai Ferdinánd, Vasco da Gama, James Cook, Cortez, Alvarado, Pizarro, Xavéri Szent Ferenc
	Fogalmak	geocentrikus és heliocentrikus világkép, nemesfém-éhség, karavella, indián, kivándorlás, hittérítők, jezsuiták, „El Dorado”, gyarmat, kalózkodás, rabszolgakereskedelem, ültetvényes gazdálkodás	reconquista, azték, maja, inka, conquistadorok, tengeri hegemonia, Holland Kelet-indiai Társaság, Angol Kelet-indiai Társaság
	Topográfia	Kanári-szigetek, a Jóreménység foka, Észak-, Közép-, Dél-Amerika, Magellán-szoros, Sevilla	San Salvador, Kuba, Haiti, Peru, Chile, Amazonas, Fülöp-szigetek
	Források	Kolumbusz hajónaplója	a tordesillasi szerződés, Vasco da Gama útjának leírása
12.2 Gazdasági és társadalmi fejlődés Európában	Évszámok	XVI–XVII. század: a tőkés termelés feltételeinek kialakulása, 1588: a Nagy Armada pusztulása, 1598: a nantes-i ediktum	1531: az első árubörze Antwerpenben
	Nevek	Thomas Morus, Tudorok, Stuartok, Habsburgok, Bourbonok, VIII. Henrik, IV.	Fuggerek, Hanza

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		Henrik, IV. (Bourbon) Henrik, IV. (Rettenetes) Iván	
	Fogalmak	árforradalom, pénzromlás, tőke, eredeti tőkefelhalmozás, tőkebefektetés, tőkés vállalkozás, tőkés árutermelés, tőzsde (börze), manufaktúra, bérmunkás, céh, kereskedőtár-saságok, rabszolga-kereskedelem, kalózkodás, abszolút monarchia, merkantilista gazdaság-politika, monopólium, gyapjúipar, kivándorlás, vallásháború, reformáció, anglikán egyház, ellenreformáció	centrum és periféria, „Európa termékeny fennsíkja”, agrárkonjunktúra, belterjes mezőgazdasági művelés, népességnövekedés, értéktöbblet (profit), bekerítések, földbérlet, középosztály, röghözkötés, parasztfelkelések, inkvizíció
	Topográfia	Spanyolország, Lepanto, Németalföld, Anglia, Lisszabon, Sevilla, Antwerpen, London	Portugália, Baltikum, Elba, Velence
	Források	Thomas Morus: Utópia, Rotterdami Erasmus: A balgaság dicsérete	Kopernikusz: Az égitestek körforgása, Galileo Galilei: Dialógus
12.3 A megerősödő állam	Évszámok		1533: az angol uralkodó az angol egyház feje, 1558–1603: I. Erzsébet, 1588: a Nagy Armada pusztulása, 1572: Szent Bertalan éjszakája, 1598: a nantes-i ediktum, 1556–1598: II. Fülöp, 1555: az augsburgi vallásbéke, 1556–1564: I. Ferdinánd, 1571: a lepantói ütközet, 1576–1612: II. Rudolf
	Nevek		VIII. Henrik, Thomas Morus, Stuart Mária, I. Erzsébet, Francis Drake, I. (Stuart) Jakab, I. (Stuart) Károly, I. (Valois) Ferenc, III. (Valois) Henrik, IV. Navarrai (Bourbon) Henrik, Sully, XIII. Lajos, Richelieu, I. Károly, II. Fülöp,

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

			I. Miksa, V. Károly, I. Ferdinánd, II. Rudolf, III. Iván, IV. (Rettenetes) Iván, Mihail Romanov
	Fogalmak		House of Lords, Csillag Kamara, Titkos Tanács, szekularizáció, egyházszakadás, anglikán egyház, abszolút monarchia, puritán, presbiteriánus, independens, polgári forradalom, taláros nemesség, parlament, hivatalok, Szent Bertalan éjszakája, hugenották, a nantes-i edictum, államadósság, Cortes, központi tanácsok rendszere, inkvizíció, дума, pomescsikok, opricsnyikok
	Topográfia		London, Skócia, Párizs, Calais, La Rochelle, Nantes, Sorbonne, Toledo, Escorial, Bécs, Prága, Moszkva, Lepanto
	Források		Niccolo Machiavelli: A fejedelem, A nantes-i edictum, IV. Iván rendeletei
12.4 Hatalmi és vallási küzdelmek	Évszámok	1517. október 31: Luther ismerteti 95 tételét, 1521: a wormsi birodalmi gyűlés, szövetség, 1545–1563: a tridenti zsinat, 1555: az augsburgi vallásbéke, 1567: Alba átveszi Brüsszelben Pármai Margittól a hatalmat, 1618–1648: a harmincéves háború, 1620: a fehérhegyi csata, 1648: a vesztfáliai béke	1524: a német parasztfelkelések kezdete, 1530: az augsburgi (ágostai) hitvallás, 1540: a pápai bulla a jezsuita rendről, 1572: Orániai Vilmost Hágában megválasztják helytartónak, 1579: az utrechti unió, 1609: Spanyolország elismeri Hollandia függetlenségét
	Nevek	Luther Márton, X. Leó, V. Károly, Kálvin János, Loyola Ignác, Rotterdami Erasmus, Wallenstein, Alba herceg, Orániai (I.) Vilmos herceg	I. Miksa Fugger, Bölcs Frigyes, I. Ferdinánd, I. Ferenc, Münzer Tamás, Melancthon Fülöp, Szervét Mihály, Ulrich Zwingli, II. Rudolf, Pfalzi Frigyes, II. Ferdinánd, II. Gusztáv Adolf, Mazarin, III. Ferdinánd, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György, Egmont gróf, Hoorn gróf
	Fogalmak	reformáció, protestáns, antitrinitárius (unitárius), lutheránus (evangélikus),	konkordátum, legátus, holt kéz, klérus, bulla, búcsúcédulák, nemzeti egyház, nemzeti

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		református (kálvinista), anabaptizmus, predesztináció, szekularizáció, vallásháború, zsinat, ellenreformáció, jezsuita rend, inkvizíció, index, eretnek, cölibátus, barokk, hitvita, káté	nyelvű liturgia, presbitérium, konzisztórium, cuius regio (eius religio), Protestáns Unió, Katolikus Liga
	Topográfia	Wittenberg, Augsburg (Ágosta), Genf, Trident, Fehérhegy, Németalföld, Vesztfália	Wartburg, Worms, Szászország, Speyer, Flandria, Antwerpen, Brüsszel
	Források	Luther wittenbergi 95 pontja, a tridenti zsinat határozatai, Kálvin: A keresztény vallás rendszere	A vesztfáliai békék jegyzőkönyveiből

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

13. Magyarország két világ határán

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
13.1 Magyarország részekre szakadása	Évszámok	1490: Hunyadi Mátyás halála, 1514: a Dózsa-féle parasztfelkelés, 1526: a mohácsi csata, 1526: a kettős királyválasztás, 1540: I. (Szapolyai) János halála, János Zsigmond születése, 1541: Buda eleste, Magyarország három részre szakadása	1490–1516: II. Jagelló Ulászló, 1516–1526: II. Lajos, 1521: Nándorfehérvár eleste, 1532: Kőszeg ostroma, 1538: a váradi egyezség
	Nevek	II. Ulászló, Bakócz Tamás, Dózsa György, II. Lajos, Werbőczy István, I. (Szapolyai) János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Török Bálint, Tomori Pál, Fráter György	Corvin János, Jurisich Miklós, János Zsigmond, Habsburg Mária
	Fogalmak	keresztes, parasztfelkelés, röghözkötés, a három részre szakadt ország	Tripartitum, sarkalatos nemesi jogok, a váradi egyezmény
	Topográfia	Temesvár, Nándorfehérvár, Mohács, Buda, Bécs, Magyar Királyság, Erdélyi fejedelemség, Hódoltság	Rákos mezeje, Kőszeg, Várad
	Források	az 1514. évi törvények, részletek Brodarics, Istvánffy, Burgio, Szerémi írásaiból	
13.2 Törekvések és küzdelmek Magyarország egyesítéséért <i>13.2.1 Küzdelem a török ellen</i> <i>13.2.2 A Habsburg uralkodók és a magyar rendek viszonya</i>	Évszámok	1527: Habsburg Ferdinánd megkoronázása, 1541: Buda elesik, Magyarország három részre szakadása, 1552: Drégely eleste, Eger sikeres védelme, 1566: Szigetvár eleste, 1593–1606: a tizenötéves háború, 1604–1606: a Bocskai-felkelés, 1613–1629: Bethlen Gábor erdélyi fejedelem, 1630–1648: I. Rákóczi György erdélyi fejedelem, 1663–1664: Zrínyi Miklós téli hadjárata, 1664: a szentgotthárdi csata, 1664: a vasvári béke,	1538: a Váradi egyezség, 1552: Temesvár, Szolnok eleste, 1566: Szulejmán utolsó hadjárata, 1568: békekötés Drinápolyban, 1596: a mezőkeresztes csata, 1606: a bécsi béke, 1606: a zsitvatoroki béke, 1621: a nikolsburgi béke, 1645: linzi béke, 1576–1608: I. Rudolf, 1608–1619: II. Mátyás, 1619–1637: II. Ferdinánd, 1663: Zrínyi Miklós: Az török áfium ellen való orvosság, 1666–1671: a Wesselényi-mozgalom, 1672: a Thököly-felkelés kezdete, 1687: a pozso-

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

13.2.3 Az Erdélyi Fejedelemség		1683: török hadjárat Bécs ellen, 1683–1699: a török kiűzése	nyí országgyűlés, 1570: a speyeri egyezmény, 1571–1586: Báthori István erdélyi fejedelem
	Fogalmak	Udvari Haditanács, végvárrendszer, portya, janicsár, szpáhi, históriás ének, hajdúk, szürke marha, hajdútelepítés, prédikátor, ellenreformáció, szabad vallásgyakorlat, nemesi vármegye, nádor, rendi országgyűlés, kurucok, Szent Liga, rendi dualizmus	jogeljárás, hadiadó, katonaállítás, vilajet, zsoldoskatonaság, vitézli rend, huszárok, palánkvár, kazamata, sánc, üteg, akna, les, koldulólevél, törökösség, renegát, beglerbég, pasa, bujdosók, felségsértési perek, helytartó, porció lutheránus, kálvinista, unitárius, , labanc, örökös királyság, Partium, a három nemzet, székek, hajdúszabadság, prédikátor, merkantilizmus
	Topográfia	Buda, Drégely, Eger, Szigetvár, Szentgotthárd, Vasvár, Bécs	Temesvár, Szolnok, Mezőkeresztes, Drinápoly, Várad, Eszék, Nikolsburg, Linz, Pozsony, Sárospatak, Munkács, Karlóca, Torda, Gyulafehérvár, Speyer
	Források	Tinódi Lantos Sebestyén: Krónika, Balassi Bálint versei, Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, Az török áfium ellen való orvosság, Bocskai politikai végrendelete	Heltai Gáspár: Chronica..., a bécsi béke, Zrínyi Miklós: Mátyás királyról, 1687-es országgyűlési iratok, A karlócai béke, Adománylevele a hajdúk számára, Kemény János önéletírása

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

14. A világ 1648–1789 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
<p>14.1 A polgárosodás és a felvilágosodás Nyugat-Európában</p> <p><i>14.1.1 A nagyhatalmi erőviszonyok áttrendezése</i></p>	Évszámok	Anglia: 1640–1653: hosszú parlament, 1642–1648: polgárháború, 1649: I. Károly angol király kivégzése, 1649–1653: a csonka parlament, 1651: hajózási törvény, 1653–1658: protektorátus, Szentek parlamentje, 1660–1688: a restauráció kora, 1688: a „dicsőséges forradalom”, 1689: Bill of Rights, 1775–1783: az amerikai függetlenségi háború Franciaország: 1643–1715: XIV. Lajos	1648: a vesztfáliai béke, 1650–1651: Anglia Hollandia-ellenes hajózási törvényei, 1659: a pireneusi béke, 1664: a vasvári béke, 1683: a törökök Bécset ostromolják, 1684: a Szent Liga megalakulása, XIV. Lajos és I. Lipót fegyverszünete, 1688: III. (Orániai) Vilmos Anglia királya, 1699: a karlócai béke, 1703–1711: a Rákóczi-szabadságharc, 1704: a höchstädti csata, 1713: az utrechti béke, 1714: a rastatti béke
	Évszámok	1685: a nantes-i edictum visszavonása, 1700–1714: a spanyol örökösödési háború, 1789: az utolsó francia rendi gyűlés összehívása, 1772: Lengyelország első felosztása, 1783: a versailles-i béke	1700–1721: a nagy északi háború, 1721: a nystädi béke, 1740–1748: az osztrák örökösödési háború, 1756–1763: a hétéves háború, 1768–1774: az orosz–török háború
	Nevek	Stuart I. Károly, Oliver Cromwell, III. (Orániai) Vilmos, III. György, Locke, Newton, Richelieu, XIV. Lajos, Mazarin, Colbert, Moliere, XV. Lajos, XVI. Lajos, Marie Antoinette, Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Diderot, d’Alembert	II. Károly, II. Jakab, id. és ifj. William Pitt, Hobbes, Hume, Adam Smith, Racine, Corneille, Pompadour, Dubarry, Necker, Turgot, I. Lipót, Savoyai Eugén, XI. Ince, I. József, VI. (magyar királyként III.) Károly, Kaunitz, Mária Terézia, gróf Hadik András, II. József, I. Frigyes, I. Frigyes Vilmos, II. (Nagy) Frigyes, XII. Károly, I. (Nagy) Péter, II. (Nagy) Katalin, Patyomkin, II. János Kázmér, III. (Sobieski) János, IV. Mehmed
	Fogalmak	polgári forradalom, puritán, „hosszú parlament”, polgárháború, katonai diktatúra,	presbiteriánus, independens, „csonka parlament”, Lord Protektor, „szentek

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		hajózási törvény, restauráció, „dicsőséges forradalom”, alkotmányos monarchia, burzsoázia, liberalizmus, szabad-verseny, szabadkereskedelem, a hatalmi ágak szétválasztása, Napkirály, intendáns, versailles-i udvar, vallási türelem, merkantilizmus, monopólium, védővám, ancien regime, harmadik rend, felvilágosodás, racionalizmus, enciklopedisták, rokokó	parlamentje”, Habeas Corpus Act, tory, whig, parlamenti váltógazdaság, vagyoni cenzus, nagyhatalmi politika, világbirodalom, főminiszter, hugenották, államháztartás, központosított manufaktúra, fiziokraizmus, infláció, spekuláció, államcsőd, taláros nemesség, szabadkőművesség, királyi mecenatúra, felvilágosult abszolutizmus, a modern állam, dinasztikus politika, örökösödési háború, hegemonia, régió, szabad vallásgyakorlat és változtatás, nemesi köztársaság, kozákok, sztrelecek, „harmadik Róma”, Szent Liga, gyarmat
	Topográfia	London, Nagy-Britannia, Amerikai Egyesült Államok, Párizs, Washington, Versailles	Skócia, Írország, Brandenburg, Poroszország, Szilézia, Potsdam, Berlin, Höchstädt, Utrecht, Spanyol-Németalföld, Vasvár, Bécs, Karlóca, Stockholm, Koppenhága, Szentpétervár, Moszkva, Kanada, Quebec, Louisiana, India
	Források	Bill of Rights, Locke: Két értekezés a polgári kormányzatról, Montesquieu: A törvények szelleme, Rousseau: A társadalmi szerződés	A vesztfáliai béke határozatai, Pragmatica Sanctio, A francia enciklopédia
14.2 Az Amerikai Egyesült Államok megalakulása	Évszámok	1775–83: az amerikai függetlenségi háború, 1773: A bostoni teadélután, 1776. július 4.: az amerikai Függetlenségi Nyilatkozat, 1777: angol kapituláció Saratogánál, 1781: a yorktowni ütközet, 1783: a párizsi és a versailles-i béke, 1787: az USA alkotmányának elfogadása	1765: a bélyegtörvény, 1774: a philadelphiai kongresszus, 1789: George Washington az Egyesült Államok első elnöke, 1791: Bill of Rights
	Nevek	Thomas Jefferson, Benjamin Franklin, George Washington, Tadeusz Kosciuszko, La Fayette	III. György, XV. Lajos, XVI. Lajos, Necker, John Adams, id. és ifj. William Pitt, II. Katalin

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Fogalmak	bojkott, Függetlenségi Nyilatkozat, a népfelség elve, törvény előtti egyenlőség, jenki, farmer, ültetvényes, rabszolgotartás, lincselés, indiánok, szövetségi államok, elnök, kormány, kongresszus (szenátus, képviselőház), prezidenciális köztársaság	gyarmati tanács, bélyegtörvény, teavám, patrióták, „alapító atyák”, föderalista, antiföderalista, indián harcmodor, tengeri blokád, „fegyveres tengeri semlegesség”
	Topográfia	Boston, Philadelphia, New York, Amerikai Egyesült Államok, Saratoga, Yorktown, Párizs, Versailles	a 13 gyarmat, Hudson-folyó, Hudson-öböl, Virginia, Florida, Louisiana
	Források	Függetlenségi Nyilatkozat, a versailles-i béke	Az Amerikai Egyesült Államok Alkotmánya

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

15. Magyarország 1686–1790 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
15.1 A török kiűzése	Évszámok	1686: Buda bevétele, 1699: a karlócai béke	1687: a pozsonyi országgyűlés, 1690: Diploma Leopoldinum, 1697: a zentai csata
	Nevek	I. Lipót, Lotharingiai Károly, Savoyai Eugén	Badeni Lajos, II. Musztafa szultán, Köprülü Musztafa, Kollonich Lipót, Caraffa
	Fogalmak	Szent Liga, status quo, újszerzeményi jog, fegyverváltság	a jogeljátszás elmélete, örökös királyság, központi kormányhivatalok, porció, forspont
	Topográfia	Buda, Erdély, Karlóca, Temesköz	Pozsony, Zenta
	Források	Az 1687-es pozsonyi határozatok	Diploma Leopoldinum
15.2 A Rákóczi–szabadságharc	Évszámok	1701–1714: a spanyol örökösödési háború, 1703: a brezáni kiáltvány, a szabadságharc kezdete, a vetési pátens, 1704: a höchstadti ütközet, a nagyszombati csata, 1705: a szécsényi országgyűlés, 1707: az ónodi országgyűlés, 1708: a trencsényi csata, 1711: a szatmári béke és a majtényi fegyverletétel, 1711–1740: III. Károly	1677–1735: Rákóczi Ferenc, 1697: a hegyaljai felkelés, 1703–1704: a Tiszántúl, a Duna–Tisza köze, a Felvidék elfoglalása, 1705–1711: I. József, 1710: a romhányi csata, 1711–1735: a rodostói száműzetés
	Nevek	I. Lipót, III. Károly, Zrínyi Ilona, II. Rákóczi Ferenc, Bercsényi Miklós, Esze Tamás, Károlyi Sándor, Bottyán János, Pálffy János, Mikes Kelemen	I. József, XIV. Lajos, XII. Károly, II. Miksa Emánuel, I. (Nagy) Péter, Tokaji Ferenc, Kollonich Lipót, Forgách Simon, Ocskay László, Esterházy Antal, Ráday Pál, Vay Ádám, Béri Balogh Ádám
	Fogalmak	kuruc, labanc, vetési pátens, érdekegyesítés, vezérlő fejedelem, vitélő rend, trónfosztás, a szatmári béke, amnesztia	rendi konföderáció, fejedelmi abszolutizmus, könnyűlovas harcmódor, talpasok, udvari ezredek, kollektív kiváltságok, „nemesi nemzet”

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Topográfia	Brezán, Vetés, Höchstadt, Szécsény, Ónod, Trencsény, Szatmár, Nagymajtény, Rodostó	Munkács, Tokaj, Sárospatak, Tiszántúl, Duna-Tisza köze, Felvidék, Nagyszombat, Romhány
	Források	Vetési pápens, Szécsényi országgyűlés, Az ónodi határozatok, A szatmári béke, Mikes Kelemen levelei	Brezáni kiáltvány, Rákóczi: Emlékiratok
15.3 Magyarország a Habsburg Birodalomban	Évszámok	1711–1740: III. Károly, 1723: a Pragmatica Sanctio (magyar) elfogadása, 1740–1780: Mária Terézia, 1754: kettős vámrendszer, 1767: az úrbéri pápens, 1772: a felvilágosodás kezdete Magyarországon, 1777: Ratio Educationis, a nagyszombati egyetem Budán, 1780–1790: II. József, 1790–1791: a nemesi-nemzeti mozgalom	1712–1715: a pozsonyi országgyűlés, 1713: az utrechti béke, 1718: a pozsareváci béke, 1731: Carolina Resolutio, 1740–1748: az osztrák örökösödési háború, 1756–1763: a hétéves háború, 1781: a türelmi rendelet, a cenzúra rendelet, 1784: a nyelvrendelet, 1785: a jobbágyrendelet, 1788: háború a Törökország ellen, 1790: II. József visszavonja rendeleteit, 1790–1792: II. Lipót
	Nevek	III. Károly, Mária Terézia, II. (Nagy) Frigyes, Bessenyei György, Tessedik Sámuel, II. József	Savoyai Eugén, Pálffy János, Kaunitz, Hadik András, Bél Mátyás, Horia, Closca, II. Lipót
	Fogalmak	Pragmatica Sanctio, nőági örökösödés, nemzet-nemzetiség, betelepítés, bevándorlás, helytartótanács, határőrvidék, kettős vámrendszer, urbarium, Ratio Educationis, merkantilizmus, barokk, felvilágosult abszolutizmus, állandó hadsereg, türelmi rendelet, nyelvrendelet, jobbágyrendelet, „nevezetes tollvonás”	kormányiszékek, Carolina Resolutio, soknemzetiségű ország, határőrvidék, követutasítás, „vitam et sanguinem”, nemesi felkelés, Theresianum, honorácior, úrdolga, jozefinizmus, cenzúra, kerületek
	Topográfia	Bécs, Pozsony, Buda, Temesköz, Szilézia, Nagyszombat, határőrvidék	Pozsarevác
	Források	Pragmatica Sanctio, Úrbéri pápens, Ratio Educationis	Türelmi rendelet, a jobbágyrendelet, az 1791. évi törvények

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

16. Európa 1789–1914 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
16.1 A nagy francia forradalom és a napóleoni háborúk	Évszámok	1789. júl. 14: a Bastille ostroma, az 1791-es alkotmány, 1792. szept.: a valmyi csata, a köztársaság kikiáltása, 1793. jan.: a király kivégzése, 1793. jún.–1794. júl.: a jakobinus diktatúra, 1799–1804: Napóleon konzulátusa, 1804–1814: Napóleon császársága, 1812: Napóleon oroszországi hadjárata, 1813: a lipcsei csata, 1814: a bécsi kongresszus, 1815: a waterloo-i ütközet	1789. máj.: a rendi gyűlés összehívása, 1792. aug. 10: a királyság bukása, 1794. a thermidori köztársaság, 1795–1799: a direktórium kora, 1796: Napóleon itáliai hadjárata, 1802: az amiens-i béke, 1805: a trafalgari és az austerlitz-i ütközet, 1806: a kontinentális zárlat, 1807: a tilsiti béke, 1809: győzelem Wagramnál Ausztria ellen
	Nevek	XVI. Lajos, Marie-Antoinette, La Fayette, Mirabeau grófja, I. Ferenc, Danton, Robespierre, Bonaparte Napóleon, Mária Lujza	Sieyès, II. Lipót, II. Frigyes Vilmos, Brissot, Marat, Saint-Just, Desmoulins, Talleyrand, Ney, Fouché, Nelson, I. Sándor, Kutuzov, Wellington
	Fogalmak	felvilágosodás, harmadik rend, polgári forradalom, alkotmány, alkotmányozó nemzetgyűlés, alkotmányos monarchia, törvény előtti egyenlőség, közteherviselés, szólás- és sajtószabadság, cenzusos választójog, nemzet, törvényhozó nemzetgyűlés, nemzeti konvent, girondi, jakobinus, emigráns, reakció, guillotine, forradalmi terror, diktatúra, nacionalizmus, természetes határok, koalíció, dinasztia/ák/, kontinentális zárlat, restauráció, száműzetés	ancien régime, államcsőd, rendi gyűlés községtanács, nemzetőrség, sansculotte, forradalmi hadviselés, hegypárt, mocsár, forradalmi naptár, forradalmi törvényszék, Közjóléti Bizottság, túlzók, vesettek, thermidori konvent, direktórium, vazallus államok, a száznapos uralom

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Topográfia	Versailles, Párizs, Bastille, Valmy, Bécs, Borogyino, Moszkva, Lipcse, Elba szigete, Waterloo, Szent Ilona szigete	Egyiptom, Amiens, Trafalgar, Austerlitz, Tilsit, Wagram, Győr
	Források	Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata, Marseillaise	Sieyés: Mi a harmadik rend, az 1791-es alkotmány, Code Napóleon
16.2 Az ipari forradalom és következményei	Évszámok	A XVIII. sz. közepétől az ipari forradalom kezdete, 1769: James Watt, 1820 körül: a trade-unionizmus kezdetei, 1836: a People's Charter, a század második fele: a munkásmozgalom megerősödése	1861: a Szakszervezetek Londoni Tanácsa, 1847: Kommunisták Szövetség, 1864 I. Internacionálé, 1889: a II. Internacionálé megalakulása, 1890: május 1-je első megünneplése, 1891: Rerum Novarum
	Nevek	James Watt, Stephenson, Fulton, Darwin, Edison, Marx, Engels, Semmelweis Ignác, Puskás Tivadar, Déry Miksa, Bláthy Ottó, Zipernowsky Károly, Csonka János, Bánki Donát	Saint-Simon, Owen, Fourier, Blanqui, Adam Smith, Proudhon, Lasalle, Bernstein, Mendel, Pasteur, Faraday, Nobel, Bell, Marconi, Pierre Curie, Marie Curie, Röntgen, Wright-testvérek, Zeppelin, XIII. Leó pápa
	Találmány	repülő, vetélő, lapátkerekes gőzhajó, gőzmozdony, távíró, makadámút	
	Fogalmak	eredeti tőkefelhalmozás, ipari forradalom, könnyűipar, nehézipar, agrárforradalom, gőzgép, szabvány, urbanizáció, mobilizáció, városi közmű-vek, demográfiai robbanás, gyermekmunka, liberalizmus, szabadverseny, munkásmozgalom, szakszervezet, chartizmus, petíció, gyári törvé-nyek, általános titkos választójog, imperializmus, monopólium	dologház, utópista szocializmus középosztály, ipari és nagybirtokos burzsoázia, parlamenti reform, tőkés centrum, periféria, polgári szabadságjogok, szabadpiaci gazdaság, szabadkereskedelem, City, tőke, tőzsde, értéktöbblet, profit, fogyasztási cikkek, gazdasági enciklika, munkás-papok, vasárnapi iskola, szociáldemokrata, szocialista, kommunista, anarchista, internacionálé, kommün, korporáció, kartell, szindikátus, konzern, tröszt, holding
	Topográfia	Anglia, Franciaország, Hollandia, USA, Németország, Manchester, London, Liverpool, Antwerpen	Birmingham, New York

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Források	People's Charter, a gyári törvények, Rerum Novarum	Adam Smith: A nemzetek gazdasága, Owen: Az új erkölcsi világ, Kommunista kiáltvány
16.3 A nemzetállamok kialakulása	Évszámok	1814–1815: a bécsi kongresszus, 1815: a Szent Szövetség, 1830–1831: forradalmi hullám, 1848. február–március: forradalmak Európában, 1852–1870: III. Napóleon császársága, 1853–1855: a krími háború, 1858–1859: francia–piemonti–osztrák háború, 1861: az egységes olasz állam létrejötte, 1866: porosz–osztrák–olasz háború, 1870: a francia–porosz háború, 1871. január 18.: a Német Császárság kikiáltása, 1878: a berlini kongresszus, 1879: kettős szövetség, 1882: hármass szövetség, 1893: orosz–francia katonai egyezmény, 1904: Entente cordiale, 1907: az angol–orosz egyezmény (hármass antant)	1793: Lengyelország második felosztása, 1806: a Német–római Császárság megszűnése, 1830: Görögország függetlenségének kinyilvánítása, 1830: párizsi felkelés, lengyel felkelés, 1831: Belgium függetlenné válik, 1837–1901: Viktória királynő, 1848–1852: Louis Napoleon Bonaparte a második köztársaság elnöke, 1854–1869: a Szezei csatorna építése, 1859: a solferinói csata, 1860: a marsalai partraszállás 1866: a königgrätzi csata, 1867: az Északnémet Szövetség, az osztrák–magyar kiegyezés, 1867: a Reform Bill, 1870: a sedani ütközet, 1871: a pápa elveszti világi hatalmát, 1877–1878: orosz–török háború 1877: a független Románia megszületése, 1886: az egységes Bulgária megalakulása
	Nevek	Viktória királynő, Metternich, I. Ferenc József, I. Miklós, III. Napóleon, Viktor Emanuel, Cavour, Garibaldi, I. Vilmos, Bismarck II. Vilmos, II. Miklós, Andrássy Gyula	Kosciuszko, Lajos Fülöp, Mazzini, Dreyfuss, Palmerston, Disraeli, IX. Pius pápa, Türr István, Cuza, I. Péter
	Fogalmak	liberalizmus, nacionalizmus, liberális alkotmány, jobbagyfelszabadítás, bonapartizmus, brit gyarmatbirodalom, alkotmányos monarchia, junker, nagynémet egység, kismémet egység, általános hadkötelezettség, „vaskancellár”, Északnémet Szövetség, elszigetelési politika, kétfrontos háború, revanspolitika, keleti válság, befolyási övezetek	restauráció, alkotmányos mozgalom, konzervativizmus, „polgárkirály”, frankfurti parlament, antiszemizmus, revans, általános titkos választójog, egyensúly-politika, Risorgimento, carbonári mozgalom, garibaldisták, porosz militarizmus, kultúrkampf, „vasbér-törvény”, keleti kérdés, pánszlávizmus

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Topográfia	Bécs, Krakkó, Piemont, Berlin, Frankfurt, Pest-Buda, Róma, Párizs, Krím, London, Marsala, Német Császárság, Berlin, Olaszország Szentpétervár, Balkán, Bosznia-Hercegovina, Szerbia, Bulgária, Románia, Görögország, Törökország	Varsói Nagyhercegség, Galícia, Nápoly, Szevasztopol, Savoya, Nizza, Lombardia, Solferino, Villafranca, Firenze, Sedan, Velence, Szuezi Csatorna, Schleswig-Holstein, Északnémet Szövetség Königrätz-Sadowa, Versailles, Elzász, Lotharingia, Moldva, Havasalföld
	Források	A Szent Szövetség alapokmánya Entente Cordiale szerződés	Az 1867-es angol választójogi törvény
16.4 Nagyhatalmi versengés 1871 után	Évszámok		1873: három császár egyezménye, 1877–1878: az orosz–török háború, 1904–1905: az orosz–japán háború, 1905: az első marokkói válság, 1911: a második marokkói válság, 1912: az első balkáni háború, 1913: a második balkáni háború
	Nevek		Ferenc Ferdinánd, Clemenceau
	Fogalmak		nyitott kapuk, Entente Cordiale, pánszlávizmus
	Topográfia		Kína, Marokkó
	Források		a berlini kongresszus dokumentumai

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

17. Az Európán kívüli világ a XIX. században

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
17.1 A gyarmati rendszer kialakulása	Évszámok		1820: Nagy Kolumbia alapítása, 1823: a Monroe-elv, 1857–1859: az indiai szipoj lázadás, 1863: III. Napóleon mexikói expedíciója
	Nevek		Simon Bolivar, Benito Juarez, Cecil Rhodes, James Monroe, Teleki Sámuel
	Fogalmak		imperializmus, gyarmati rendszer, ültetvényes gazdálkodás, misszionáriusok, rezervátum, koronagyarmat, szipojok, keleti kérdés
	Topográfia		Mexikó, Chile, Peru, Panama-csatorna, Dél-Afriakai Unió, Szezei-csatorna, Kongó, Algír
	Források		Monroe-doktrína, Teleki Sámuel naplója
17.2 Japán és Kína	Évszámok		1862–1912: a Meidzsi-restauráció, 1875: Korea japán megnyitása, 1894: a kínai–japán háború, 1895: a simonoseki béke, 1839–1842: az első ópiumháború, 1842: a „nankingi szerződés”, 1850: mandzsuellenes (tajping) felkelés, 1856–1858: a második ópiumháború, 1858: a „tiencsini béke”, 1860: a harmadik ópiumháború, Peking elfoglalása, a „pekingi egyezmény”, 1884–1884: kínai–francia háború Vietnamért, 1894–1895: kínai–japán háború, 1900: a bokszer felkelése
	Nevek		Macuhito, Lin Cö-hszü, Lord Palmerston, Sir Robert Peel, Li Hung-csang, Jüan Si-kaj tábornok, Kang Ju-vej, Kuang-hszü császár, Ce-hszü császárnő

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Fogalmak	szamuráj, sógun, mikádó, elzárkózási politika, militarizmus, ópiumháború, ezüstkiáramlás, mandarinok, szabad kereskedelem, „flottadiplomácia”, területenkívüliség, félgyarmati helyzet, tajpingok, jóvátétel, „bokszeresek”
	Topográfia	Simonoseki, Tokio, Kanton, Hongkong, Gyöngy-folyó, Jangce, Tiencsin, Peking, Nanking, Sanghaj, Korea, Tajvan, Lüsun (Port Arthur), Mandzsúria
	Források	nankingi szerződés
17.3 Az Amerikai Egyesült Államok a XIX. század második felében	Évszámok	1829: a Demokrata párt megalakulása, 1827: az északi államok eltörlik a rabszolgaságot, 1854: a republikánus párt megalakulása, 1861–1865: a polgárháború, 1860: Abraham Lincoln az unió elnöke, 1860: a déli államok kilépése, 1861: Jefferson Davis a déliek elnöke, 1863: északi törvény a lázadó ültetvényesek rabszolgáinak felszabadításáról, 1865: Lincolnt megölik, 1869 Grant elnöksége, Dél újjáépítése (rekonstrukció)
	Nevek	A. Lincoln, Andrew Jackson, John Brown, Jefferson Davis, Lee, Grant
	Fogalmak	rabszolgatartó nagybirtok, rabszolga-felszabadítás, ültetvény, védővámok, abolícionista, republikánus, demokrata, tengeri blokád, modern háború, rezervátum
	Topográfia	Mexikó, Nebraska-Kansas, Virginia, Fort Sumter, Florida, Alabama, Georgia, Louisiana, Texas, Arkansas, Virginia, Tennessee, Észak-Karolina, New Orleans,

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

	Források		John Brown búcsúbeszéde, Lincoln elnök székfoglaló beszéde,
--	----------	--	---

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

18. Magyarország 1790–1849 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
18.1 A francia forradalom hatása Magyarországon	Évszámok		1790–91: a budai országgyűlés, 1790–1792: II. Lipót, 1792–1835: I. Ferenc, 1794–95: a Martinovics-mozgalom, 1809: a győri csata, Napóleon kiáltványai
	Nevek		II. Lipót, I. Ferenc, Martinovics Ignác, Hajnóczy József, Szentmarjay Ferenc, Laczkovics János, Sigray Jakab, Óz Pál, Szolártsik Sándor, Batsányi János, Kazinczy Ferenc, Széchényi Ferenc, Berzeviczy Gergely
	Fogalmak		röpiratok, nemesi-rendi ellenállás, nacionalizmus, liberalizmus, Reformátorok Társasága, Szabadság és Egyenlőség Társasága, káté, jakobinusok, konjunktúra, devalváció, dekonjunktúra, nyelvújítás
	Topográfia		Buda, Pozsony, Győr, Vérmező
	Források		A Reformátorok Társaságának és a Szabadság és Egyenlőség Társaságnak a kátéi, Napóleon kiáltványai, Kazinczy Ferenc és Hajnóczy József írásai
18.2 A reformkor	Évszámok	1823: a Himnusz születése, 1825–1827: országgyűlés, 1830: a reformkor kezdete, megjelenik a Hittel, 1831: kolerajárvány és parasztfelkelés, 1832–1836: országgyűlés, 1839–1840: országgyűlés, 1841–44: Kossuth a Pesti Hírlap szerkesztője, 1843–1844: országgyűlés, 1844: a Védegylet	1835–1848: V. Ferdinánd, 1835–37: Wesselényi Miklós, Lovassy László és Kossuth Lajos pere, 1846–47: megalakul a Konzervatív Párt és az Ellenzéki Párt, 1848. március 3.: Kossuth Lajos felirati javaslata

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

		megalakulása, 1847: Ellenzéki Nyilatkozat, 1847–1848: az utolsó magyar rendi gyűlés	
	Nevek	I. Ferenc, Metternich, V. Ferdinánd, Kölcsey Ferenc, Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Vasvári Pál, Kazinczy Ferenc, Kőrösi Csoma Sándor, Vörösmarty Mihály, Bolyai János, Barabás Miklós, Ferenczy István	József nádor, Deák Ferenc, Lovassy László, Dessewffy Aurél, Batthyány Lajos, Eötvös József, Szalay László
	Fogalmak	reformkor, reformországgyűlés, alsó tábla, felső tábla, Tudományos Akadémia, liberalizmus, önkéntes örökváltság, kötelező örökváltság, közteherviselés, népképviselő, nemzeti önrendelkezés, érdekegyesítés, jogkiterjesztés, politikai perek, cenzúra, sajtószabadság, államnyelv	ősiség törvénye, szabad polgári tulajdon, törvény előtti egyenlőség, vezércikk, Védegylet, védővám, adminisztrátor, konzervatívok, centralisták, radikális demokraták, felirati javaslat
	Topográfia	Pozsony, Pest, Bécs	Nagycenk, Szatmárcseke
	Források	Széchenyi: Stádium, Országgyűlési Tudósítások, Kossuth egy vezércikke a Pesti Hírlapból	Széchenyi: Hitel, 1844-es II. törvénycikk, Wesselényi-beszédek, Ellenzéki Nyilatkozat, Kossuth felirati javaslata
18.3 Az 1848–1849. évi forradalom és szabadságharc	Évszámok	1848. március 15.: a pesti forradalom, április 11.: az áprilisi törvények szentesítése, július 5.: az első népképviselői országgyűlés megnyitása, szeptember: az Országos Honvédelmi Bizottmány megalakulása, szeptember 29.: a pákozdai győzelem, december 2.: V. Ferdinánd lemond Ferenc József javára a trónról 1849. január: a főváros kiürítése, február 26–27.: a kápolnai csata, április eleje: a győzelmes tavaszi hadjárat, április 14.: a Függetlenségi Nyilatkozat kimondja a Habsburg-ház trónfosztását, augusztus 9.:	1848. március 3.: Kossuth felirati beszéde, március 13.: a bécsi forradalom, március 17.: Batthyány miniszterelnöki kinevezése, július 11.: Kossuth megajánlási beszéde, szeptember 11.: Jellasics hadai átlépik a magyar határt, október 6.: a bécsi forradalom, október vége: a schwechati vereség, december: Bem sikerei Erdélyben, 1849. február: a branyiszkói áttörés, a piski csata, március 4.: az olmtői alkotmány, április 6.: az isaszegi csata, május 1.: megalakul a Szemere-kormány, május 21.:

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		vereség Temesvárnál, augusztus 13.: a világozi fegyverletétel, október 6.: az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése	Buda bevétele, július 28.: a nemzetiségi törvény, október 2.: Komárom kapitulációja
Nevek		Petőfi Sándor, Vasvári Pál, Jókai Mór, Batthyány Lajos, Deák Ferenc, Szemere Bertalan, Eötvös József, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Jellasics, V. Ferdinánd, Ferenc József, Bem József, Klapka György, Perczel Mór, Görgei Artúr, Damjanich János és még legalább öt aradi vértanú neve Windischgrätz, Haynau, Paszkievics,	Irinyi József, Klauzál Gábor, Mészáros Lázár, Esterházy Pál, Móga János, Guyon Richárd, Dembinski Henrik, I. Miklós, Heinrich Hentzi, Gábor Áron, Knézich Károly, Nagy-Sándor József, Aulich Lajos, Lahner György, Pöltenberg Ernő, Leiningen-Westerburg Károly, Török Ignác, Vécsey Károly, Kiss Ernő, Schweidel József, Dessewffy Arisztid, Lázár Vilmos, Csányi László, Perényi Zsigmond, Szacs vay Imre, Jeszenák János
Fogalmak		választójog, népképviselői választások, sajtószabadság, jobbágyfelszabadítás, nemzetőrség, honvédség, trónfosztás, intervenció, népfelkelés, fegyverletétel, vértanú	vagyoni cenzus, független felelős kormány, Kossuth-bankó, oktrojált alkotmány, teljhatalom
Topográfia		Pest-Buda, Bécs, Pákozd, Debrecen, Kápolna, Piski, Nagyszeben, Isaszeg, Segesvár, Temesvár, Arad, Világos	Schwechat, Mór, Komárom, Liptószentmiklós, Balázsfalva, Branyiszkói-hágó, Olmütz, Nagyszeben, Hatvan, Tápióbecske, Vác, Szeged
Források		Az áprilisi törvények, a 12 pont, a Függetlenségi Nyilatkozat	Petőfi Sándor naplója, Kossuth július 11-i beszéde

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

19. Magyarország 1849–1914 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
19.1 Önkényuralom és kiegyezés	Évszámok	1849. aug. 13.: a világosi fegyverletétel, 1849. okt. 6.: az aradi vértanúk és Batthány Lajos kivégzése, 1860: az októberi diploma, 1865: a Húsvéti cikk, 1867: az osztrák–magyar kiegyezés, 1868: a magyar–horvát kiegyezés, a nemzetiségi és oktatási törvény	1853: az úrbéri pátens, 1859: az olasz egység megteremtése, 1861–1865: a provizórium időszaka, 1861: a februári pátens, 1866: a porosz–osztrák háború, 1867: I. Ferenc József megkoronázása
	Nevek	Ferenc József, Haynau, Alexander Bach, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Andrássy Gyula	Felix Schwarzenberg, Noszlopy Gáspár, Teleki László, Klapka György, Cavour, III. Napóleon, Bismarck
	Fogalmak	vértanú, önkényuralom, Bach-huszárok, passzív ellenállás, diploma, 1848-as alap, kiegyezés, kiegyezési törvény, dualista állam	centralizáció, föderalizáció, germanizálás, politikai emigráció, pátens, provizórium, Klapka-légió, Kasszandra-level, delegáció, gazdasági kiegyezés
	Szervezet	Felirati Párt, Deák-párt, Határozati Párt	
	Topográfia	Világos, Arad, Bécs, Pest, Buda	Solferino, Königgrätz
	Források	Kossuth Lajos Kasszandra-level, az 1867. évi XII. törvénycikk	Kossuth Lajos 1851. évi alkotmányterve, Deák Ferenc Húsvéti cikke
19.2 Magyarország az Osztrák–Magyar Monarchiában	Évszámok	1867: az osztrák–magyar kiegyezés, 1868: a horvát–magyar kiegyezés, a nemzetiségi és oktatási törvény, unió Erdéllyel, 1873: Pest, Buda és Óbuda egyesítése, 1875–1890: Tisza Kálmán miniszterelnöksége, 1892–1895: Wekerle Sándor miniszterelnöksége, 1896: a millenniumi ünnepek, 1903–1905: Tisza István első miniszterelnöksége, 1914. jún. 28.: a sarajevói merénylet, 1914. júl. 28.: hadüzenet Szerbiának	1872: az ipartörvény, 1874: a választójogi törvény, 1875: létrejön a Szabadelvű Párt, 1878: a berlini kongresszus, Bosznia-Hercegovina okkupálása, 1890.: a Magyarországi Szociáldemokrata Párt megalakulása, 1894: a polgári házasságról szóló törvény, Kossuth Lajos halála, 1906–1910: a koalíciós Wekerle-kormány, 1908: Bosznia-Hercegovina annexiója, 1912: a

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

			vérvörös csütörtök, 1913-tól: Tisza István miniszterelnöksége
	Nevek	Ferenc József, Tisza Kálmán, Eötvös József, Kossuth Lajos, Wekerle Sándor, Tisza István, Jászi Oszkár Mechwart András, Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Bánki Donát, Csonka János, Ady Endre, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Munkácsy Mihály, Székely Bertalan, Szinyei Merse Pál, Rippl-Rónai József	Trefort Ágoston, Baross Gábor, Kossuth Ferenc, Fejérváry Géza, Apponyi Albert, Áchim András
	Fogalmak	Osztrák–Magyar Monarchia, nemzetiségi törvény, népiskolai törvény, közjogi kérdés, liberalizmus, konzervativizmus, szociáldemokrácia, polgári radikalizmus, polgári házasság és anyakönyvezés, obstrukció, koalíció, trializmus, millennium, külföldi tőke (tőkebehozatal), hitelszervezet, városiasodás, valutareform (aranyalap), mono-pólium, dzsentri, vállalkozó polgárság, nagy,- közép- és kispolgárság, nagybirtokosság, úri középosztály, parasztság, kubikos, cseléd, napszámos, asszimiláció, kivándorlás, csendőrség, századvég, századforduló Nyugat című folyóirat, szecesszió, izmusok, operett	kollektív jogok, bihari pontok, pártfúzió, darabont kormány, okkupáció, annexió, infrastruktúra, gyáripár, sztrájk, élelmiszeripar, malomipar, könnyűipar, vas- és gépipar, vasútépítés, panama, tőzsdekrach, hitelválság, állami támogatás, kartell, Magyar Államvasutak, Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű
	Szervezet	Deák Párt, Szabadelvű Párt, Nemzeti Munkapárt	Balközép Párt, 48-as Párt, Függetlenségi Párt, Katolikus Néppárt, Magyarországi Szociáldemokrata Munkaspárt
	Topográfia	Budapest, Bécs, Temesvár, Nagyvárad	Torinó, Bosznia-Hercegovina, Szarajevó
	Források	a nemzetiségi törvény részlete	életmódtörténettel összefüggő források

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

20. Európa és a világ 1914–1945 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
20.1 A nagyhatalmak és szövetségeseik háborús céljai	Évszámok	1873: a három császár szövetsége, 1879: kettős szövetség, 1882: Olaszország csatlakozik a kettős szövetséghez, 1893: a francia–orosz szerződés, 1904: Entente Cordiale – angol–francia szerződés, 1907: orosz–angol szövetség	1878: a berlini kongresszus, 1904–1905: a japán–orosz háború, 1905–1906: az első marokkói válság, 1908: az Osztrák–Magyar Monarchia anektálja Bosznia-Hercegovinát, 1911: a második marokkói válság, 1912: az első balkáni, 1913: a második balkáni háború
	Nevek	Bismarck, II. Vilmos, Ferenc József, II. Miklós	II. Sándor
	Fogalmak	imperializmus, versenyfutás a gyarmatokért, revans, antant, központi hatalmak, önálló nemzetállam, nacionalizmus	egyenlőtlen fejlődés, nemzetté válás, „keleti kérdés”, „puskaporos hordó”, sovinizmus, pánszlávizmus, annexió
	Topográfia	Balkán, Osztrák–Magyar Monarchia, Német Császárság, Olaszország, Nagy-Britannia, Franciaország, Oroszország	Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Besszarábia, Boszporusz-Dardanellák, Dobrudzsa, Marokkó, Montenegró, Albánia, Románia
	Források	Az Entente Cordiale szerződés	Bismarck emlékiratai
20.2 A világháború és következményei	Évszámok	1914–1918: az első világháború, 1914. június 28: a sarajevói merénylet, július 28.: az OMM hadüzenete Szerbiának, augusztus–szeptember: a Keleti, a Nyugati és a Déli frontokon az állóháború kialakulása, 1915: az állóháború folytatása és a háború kiszélesedése, Olaszország hadba lép, Isonzo menti harcok, 1916: az állóháború folytatása és a háború kiszélesedése, Románia hadba lép, 1917: a korlátlan német tengeralattjáró-háború, az orosz forradalom, az USA hadba lépése, 1918. január: Wilson amerikai elnök 14 pontja, 1918 nyara: az	1914. augusztus: a szemben álló felek hadüzenetei, szeptember: az első marnei csata, 1915: a gorlicei áttörés, Bulgária hadba lép, Szerbia elfoglalása, 1916: a verduni csata, Somme folyó menti csata, Ferenc József halála, december: I. (IV.) Károly békeajánlata, 1917: Görögország hadba lép, a piavei csata, 1918 tavasza: a breszt-litovszki béke, október–november: a központi hatalmak kapitulációi, Csehszlovákia megalakulása, a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság megalakulása, 1919: a Népszövetség alapokmányának elfogadása és békekötés, 1920: Törökországgal megkötik a békét

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		<p>antant-erőfölény kialakulása, össze, a központi hatalmak kapitulációi</p> <p>1918. november: az OMM padovai fegyverszünete, 1919–1920: a párizsi békekonferencia, békekötés Németországgal, Ausztriával Bulgáriával, 1920. június 4.: Magyarországgal megkötik a békét</p>	
	Nevek	Ferenc József, I. (IV.) Károly, Moltke, II. Miklós, Woodrow Wilson, Clemenceau	Ferenc Ferdinánd, Tisza István, II. Vilmos, Schlieffen, Hindenburg, III. Viktor Emánuel, V. György, Kerenszkij, Trockij, Karagyorgyevics I. Péter, Masaryk, Lloyd George, Orlando
	Fogalmak	hadüzenet, antant, központi hatalmak, villámháború, állóháború, militarizmus, pacifizmus, front, kapituláció, különbéke, Népszövetség (Nemzetek Szövetsége), utódállamok, jóvátétel, infláció	ultimátum, Schlieffen-terv, offenzíva, lövészárók, gépfegyver, gyorstüzelő ágyú, tank, repülő, harci gáz, tengeralattjáró-háború, önrendelkezési jog, demilitarizálás, demarkációs vonal, korridor
	Topográfia	Szarajevó, Nyugati front, Keleti front, szerbiai front, olasz front, Galícia, Isonzó, Doberdó, Padova, Párizs, Versailles, Kelet-Poroszország, Trianon Új államok: Lengyelország, Szerb–Horvát–Szlovén Királyság, Csehszlovákia, Ausztria	Marne-vonal, Przemysl, Ypern, Verdun, Somme, Gorlice, Bukarest, Pétervár, Breszt-Litovszk, Piave, Compiègne, Elzász-Lotharingia, Saar-vidék, Rajna-vidék, Szudéta-vidék, Memel-vidék, Danzig (Gdansk), Dél-Tirol, Trieszt, Saint-Germain, Neully, Sevres
	Források	Ferenc József: Népeimhez című kiáltványa, Wilson elnök 14 pontja, a Párizs környéki békék	I. (IV.) Károly békeajánlata, a Sixtus-levél, a Népszövetség alapokmánya
20.3 Kelet-Közép-Európa az első világháború után	Évszámok		1917. március: a polgári forradalom győzelme Oroszországban, II. Miklós lemond, november 7.: bolsevik államcsíny, 1918. január: alkotmányozó gyűlés, március: a breszt-litovszki béke, 1918 nyara: a polgárháború kezdete, az eszer felkelés, a cári család lemészárlása

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

			1918. október–november: Csehszlovákia megalakulása, az őszirózsás forradalom, a német polgári demokratikus forradalom, az Osztrák Köztársaság kikiáltása, a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság megalakulása 1919. január: a párizsi békekonferencia megnyitása, 1921: a kisantant megalakulása
	Nevek		II. Miklós, Kerenszkij, Lenin, Trockij, Kolcsak, Clemenceau, Lloyd George, Woodrow Wilson, Orlando, Musztafa Kemal, Sztambolijcskij, Scheidemann, Ebert, Renner, Károlyi Mihály, Karagyorgyevics I. Péter, Masaryk, Benes
	Fogalmak		polgári demokratikus forradalom, дума, szovjet, eszer, bolsevik, mensevik, bolsevik hatalomátvétel, szovjetek (tanácsok), kommunizmus, szocialista forradalom, proletárdiktatúra, intervenció, államosítás, egypártrendszer, weimari alkotmány, utód-államok, kisantant, kisebbségvédelem, ideiglenes kormány, alkotmányozó gyűlés, államcsíny
	Topográfia		Pétervár, Moszkva, Breszt-Litovszk, Jekatyerinburg, Berlin, Weimar, Párizs
	Források		Áprilisi tézisek, a német békeszerződés, a Weimari alkotmány
20.4 Demokráciák és diktatúrák	Évszámok	1920–1921: a kisantant megalakulása, 1922: a „római bevonulás”, Mussolini miniszterelnök lesz, 1925: a locarnói konferencia, 1928: a Kellog-Briand szerződés, 1929. október: a gazdasági válság kezdete, a tőzsde összeomlása New Yorkban, 1929–1933: a világgazdasági válság,	1920: az orosz polgárháború befejeződése, 1921: a kronstadti felkelés, 1922: a genovai konferencia, a rapallói szerződés, az Ír Szabad Állam létrejötte, a Szovjetunió megalakulása, 1923: a Ruhr-vidék francia megszállása, a müncheni sörpuccs, 1924: Lenin halála, Sztálin hatalomra kerülése, a

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		<p>1932. november: F. D. Rooseveltt az USA elnöke, 1933. január 30.: Hitler kancellár lesz, 1933–1934: a náci diktatúra kiépítése Németországban, 1933–1937: a sztálini nagy tisztogatás időszaka a Szovjetunióban, 1935–1936: Németország nem tartja be a békeszerződés előírásait, 1936–1939: a spanyol polgárháború, 1936: az olasz–német szerződés (Berlin–Róma tengely), japán–német szerződés, antikomintern paktum</p>	<p>Dawes-terv, 1925: a nemzeti demokratikus forradalom győzelme Kínában, 1927: a kínai polgárháború kezdete, erőszakos kollektivizálás a Szovjetunióban, 1929: a lateráni szerződés, a Young-terv, 1930. január 26.: az indiai Függetlenség Napja, 1931: a Brit Nemzetközösség megalakulása, 1932 nyara: a nácik megnyerik a választásokat, 1933: Németország kilép a Népszövetségből, 1935: népszavazás a Saar-vidéken, az általános hadkötelezettség bevezetése Németországban, 1936: a Rajna-vidék remilitarizálása, 1937: Guernica lebombázása, a japán–kínai háború kezdete</p>
Nevek	<p>Stresemann, Hindenburg, Hitler, Mussolini, Matteotti, XI. Pius, Lenin, Sztálin, Trockij, Zinovjev, Kamenyev, Kirov, Lloyd George, Chamberlain, Rooseveltt, Clemenceau, Franco, Tanaka, Mao Ce-tung, Gandhi</p>	<p>Curzon, Dawes, Kellogg, Briand, Young, Dollfuss, Schuschnigg, Göring, Goebbels, Himmler, McDonald, Keynes, Poincare, Blum, Daladier, Garcia Lorca, Pablo Picasso, Hirohito császár, Szun Jat-szen, Csang Kaj-sek, Nehru</p>	
Fogalmak	<p>„a korridor”, „teljesítési politika”, fasizmus, nemzeti szocializmus, fajelmélet, totalitárius állam, Berlin-Róma tengely, kollektivizálás, kulák, kolhoz, Gulag, koncepciós per, sztálinizmus, New Deal, túltermelési válság, munkanélküliség, infláció, népfront, diktatúra, polgárháború, antikomintern-paktum, erőszak nélküli harc</p>	<p>Curzon-vonal, duce, „fascio”, korporáció, führer, „sörpuccs”, fajelmélet, élettér, hadikommunizmus, nagyorosz sovinizmus, NEP, domínium, fekete csütörtök, keynesizmus, izolacionalizmus, falangisták, Tanaka-terv, hosszú menetelés, „sómenet”</p>	
Szervezet	<p>Kisantant, Brit Nemzetközösség, NSDAP, SS</p>	<p>SA, IRA, Kongresszus Párt</p>	
Topográfia	<p>Locarno, Róma, Danzig, London, Dublin, Párizs, Moszkva, Pétervár (Leningrád), Madrid, Japán, Kína, India</p>	<p>Genova, Washington, Rapallo, Ruhr-vidék, Litvánia, Lettország, Észtország, Finnország, Lengyelország, Fiume (Rijeka), Albánia,</p>	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

			Abesszínia (Etiópia), München, Saar-vidék, Rajna-vidék, Ausztrália, Dél-Afrika, Kanada, Új-Zéland, Tennessee folyó völgye, Maginot-vonal, Guernica, Mandzsúria, Peking, Delhi
	Források	náci propagandaanyagok, Szolzsenyicin: Gulag (részlet), New Deal	A rapallói szerződés, a Kellog-Briand paktum, a lateráni egyezmény, Westminster Statutum, Rooseveltt választási beszéde, Gandhi beszédei
20.5 A második világháború	Évszámok	1938. március: az Anschluss, szept. 29–30.: a müncheni, 1939. augusztus: a szovjet–német megnem-támadási szerződés, szeptember 1.: a második világháború kezdete, Németország megtámadja Lengyelországot, majd a Szovjetunió is megtámadja előbb Lengyelországot, majd Finnországot 1940 tavasza: Németország támadása a nyugati fronton, Dánia, Norvégia, Belgium, Hollandia majd nyáron Franciaország legyőzése, a Szovjetunió elfoglalja a Balti államokat, augusztus–október: az angliai csata 1941 tavasza: a németek balkáni hadműveletei június 22.: a Szovjetunió megtámadása, augusztus 14.: az Atlanti Charta, december 7.: japán támadás Pearl Harbornál 1942. január 1.: az Egyesült Nemzetek deklarációja, az év második fele: a szövetségesek győzelmei a Midway-szigetekenél, El-Alameinnél 1943. január: a németek veresége Sztálingrádnál,	1939. március: Szlovákia függetlenségének kikiáltása, november: a szovjet–finn háború 1940. április: Dánia, Norvégia lerohanása, május: Belgium, Hollandia és Franciaország megtámadása és legyőzése, június: a Szovjetunió elfoglalja Románia keletei területeit, szeptember: a háromhatalmi szerződés, október–november: a balkáni olasz hadműveletek 1941 nyara: brit–szovjet megállapodás, 1942. november: a szövetségesek észak-afrikai partraszállása 1943 tavasza: a katyni tömegsír feltárása, a német–olasz erők fegyverletétele Észak-Afrikában 1944. július: a Hitler elleni merénylet, augusztus: a varsói felkelés, a román kiugrás, december: Franciaország felszabadulása 1945. január: Varsó felszabadulása, február 13.: Budapest felszabadulása, április: Bécs felszabadulása, április 30.: Hitler öngyilkossága, május 2.: Berlin elesik, május 7.: a német feltétel

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		július: a szicíliai partraszállás, november 28–december 1.: a teheráni konferencia 1944. június 6.: a normandiai partraszállás, a szövetségesek újabb győzelmei 1945. február: a jaltai konferencia, május 8-9.: az európai háború vége, július: a potsdami konferencia, augusztus 6.: az atombomba ledobása Hirosimára, 1945. szeptember 2.: a japán kapitulációja, a háború befejeződése	nélküli kapituláció, június 26.: az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, augusztus 9.: az atombomba ledobása Nagaszakira, 1945. november–1946. október: a nürnbergi per
	Nevek	Adolf Hitler, Benito Mussolini, Winston Churchill, Charles De Gaulle, Joszif Visszarionovics Sztálin, Franklin Delano Roosevelt	Schuschnigg, Seyss-Inquart, Tiso, Ribbentrop, Molotov, Chamberlain, Daladier, Quisling, Rommel, Petain, Yamamoto, Zsukov, Montgomery, Eisenhower, Csang Kaj-sek, Tito, Stauffenberg, Mihály király, Antosescu, Attle, Truman
	Fogalmak	Anschluss, blokád, Atlanti Charta, „Szabad Franciaország”, antifasizta koalíció, koncentrációs tábor, népiítés, Holocaust, gettó, partizán mozgalom, második front, partraszállás, csodafegyver, totális mozgósítás, feltétel nélküli kapituláció, ENSZ, megszállási övezet, atombomba, háborús bűnös, kollektív felelősség, lakosságcsere, kitelepítés	furcsa háború, quisling-kormány, Barbarossa-terv, „nagy honvédő háború”, kollaboráns, genocidium, kamikaze, Csiga-offenzíva, Overlord-hadművelet, Atlanti Fal
	Topográfia	Bécs, Németország, München, Prága, Lengyelország, Danzig, Varsó, Auschwitz, Észtország, Lettország, Litvánia, Finnország, Besszarábia, Dánia, Norvégia, Belgium, Hollandia, Luxemburg, Franciaország, Vichy, Nagy-Britannia, London, Olaszország, Jugoszlávia, Szovjetunió, Leningrád, Moszkva, USA, Pearl Harbor, Japán, Sztálingrád, (Volgograd), Teherán, Normandia, Bulgária, Románia, Belgrád,	Szudéta-vidék, Memel-vidék, Cseh-Morva Protektorátus, Görögország, Egyiptom, Karélia, Dunkerque, Maignot-vonal, Ardennek, Coventry, Midway-szigetek, El-Alamein, Tunisz, Casablanca, Kurszk, Szicília, Salo, Nürnberg

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

		Budapest, Jalta, Berlin, San Francisco, Potsdam, Hiroshima, Nagaszaki	
	Források	A Molotov–Ribbentrop paktum titkos záradéka, Atlanti Charta, a teheráni konferencia jegyzőkönyvéből, a jaltai konferencia jegyzőkönyvéből, korabeli dokumentumok a háború borzalmairól (filmek, visszaemlékezések)	Churchill emlékiratai, az Egyesült Nemzetek Deklarációja, az ENSZ alapokmánya

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

21. Magyarország és a magyarság 1914–1945 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
21.1 A világháborús vereség következményei	Évszámok	1914. július 28.: az Osztrák–Magyar Monarchia hadüzenete Szerbiának, október 31.: az őszirózsás forradalom győzelme, Károlyi Mihály miniszterelnöki kinevezése, a Károlyi-kormány, a Köztársaság kikiáltása, december folyamán: a történelmi Magyarország megszállása 1919. március: Vix második jegyzéke, március 21.: Károlyi Mihály félreállítása, a tanácsköztársaság megalakulása, a proletárdiktatúra kiépítése, július: a románok támadása, augusztus: a tanácsköztársaság bukása, 1920. március: Horthy Miklós kormányzóvá választása, június 4.: a trianoni békeszerződés aláírása	1918. november 3.: a padovai fegyverszünet, a belgrádi fegyverszünet, december: Kolozsvár, Kassa, Pozsony, Szeged megszállása 1919. január: a Berinkey-kormány, április: államosítás, június: északi hadjárat, Clemenceau-jegyzék 1919 nyara: terror, felkelések, november: Horthy Miklós bevonul Budapestre
	Nevek	Tisza István, IV. Károly, Károlyi Mihály, Kun Béla, Horthy Miklós, Apponyi Albert	Jászi Oszkár, Garami Ernő, Vix, Berinkey Dénes, Bethlen István, Károlyi Gyula, Gömbös Gyula, Clemenceau, Clerk, Huszár Károly
	Fogalmak	Magyar Nemzeti Tanács, népköztársaság, etnikai elv, Vörös Hadsereg, vörösteror, fehérterror, antiszemitizmus, irredentizmus, ellenforradalom, „király nélküli királyság”	a „lánczídi csata”, Katonatanács, Munkástanács, pacifizmus, demarkációs vonal, földreform, népbiztos, államosítás, kollektivizálás, tanácsrendszer
	Szervezet	Forradalmi Kormányzótanács	Kommunisták Magyarországi Pártja, Magyarországi Szocialista Párt, KNEP, Országos Kisgazda és Földműves Párt
	Topográfia	Piave, Belgrád, Eperjes, Szeged, Szolnok, Siófok, Budapest, Versailles-Trianon, Erdély,	Arad, Újvidék, Gyulafehérvár, Kolozsvár, Nagyvárad, Szolnok

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		Kárpátalja, Felvidék, Vajdaság, Nyugat-Magyarország (Burgenland), Bácska, Bánát, Dél-Baranya, Muraköz	
	Források	A trianoni békeszerződés	Wilson elnök 14 pontja, visszaemlékezések pl.: Károlyi Mihály, Kassák Lajos
21.2 Magyarország a két világháború között	Évszámok	1920. március 1.: Horthy Miklós kormányzó, Teleki Pál kormánya 1921: Bethlen István kormánya 1932: Gömbös Gyula kormánya 1938: Imrédy-kormány, november: az első bécsi döntés 1939: Teleki Pál miniszterelnöki kinevezése, Kárpátalja visszacsatolása	1920–21: a kisantant kiépülése, IV. Károly trónfoglalási kísérletei, 1921: népszavazás Sopron és környékéről, Bethlen–Peyer egyezség, 1922: az Egységes Párt létrejötte, Magyarország a Népszövetség tagja, 1924: pénzügyi stabilizáció, 1927: római barátsági szerződés, 1931: Károlyi Gyula kormányt alakít, 1934: a „Római jegyzőkönyv”, 1936: Darányi Kálmán kormánya, 1937. március 15.: a Márciusi Front megalakulása, győri program, 1938: az első zsidótörvény
	Nevek	Teleki Pál, IV. Károly, Bethlen István, Klebelsberg Kúnó, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Károlyi Gyula, Gömbös Gyula, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Imrédy Béla, Teleki Pál, Szent-Györgyi Albert, Bartók Béla, Kodály Zoltán	Hóman Bálint, Szekfű Gyula, Szabó Dezső, Móricz Zsigmond, Németh László, Babits Mihály, Kós Károly, Darányi Kálmán
	Fogalmak	konzolidáció, revízió, kormányzó, Szent István-i állameszme, kisantant, Nemzeti Munkaterv, cserkészmozgalom, fegyveres semlegesség	kultúrfölény, numerus clausus, Vitézi Rend, földreformtörvény, legitimisták, szabad királyválasztók, restauráció, király nélküli alkotmányos királyság, „leghűségesebb város”, népi írók mozgalma, a győri program, zsidótörvény, Berlin–Róma tengely, antikomintern paktum, Volksbund
	Szervezet		FKGP, Egységes Párt, Nemzeti Egység Pártja, Márciusi Front, NPP, Nyilaskeresztes Párt

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

	Topográfia	Sopron, Debrecen, Szeged, Berlin, Róma, Bécs, Budapest	Kolozsvár, Győr
	Források	a nép írók műveiből részletek	Az 1920. évi XXV., XXXVI. tc., az 1921. évi III. és XLVII. tc, Nemzeti Munkaterv, a Márciusi Front programja, a zsidótörvények
21.3 A második világháború és Magyarország	Évszámok	1939–1941 Teleki Pál kormánya, 1940. augusztus: a második bécsi döntés, csatlakozás a háromhatalmi egyezményhez, 1941. április: Teleki Pál halála, majd a Bárdossy-kormány megalakulása, a Délvidék visszacsatolása, június 26.: Magyarország belép a Szovjetunió elleni háborúba, 1942–1944. március 19.: a Kállay-kormány, 1943. január–február: a 2. magyar hadsereg pusztulása a Don-kanyarban, 1944. március 19.: a németek megszállják Magyarországot, október 15.: a kiugrási kísérlet, október 16.: Szálasi Ferenc kormánya, december 21–22.: az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Kormány Debrecenben, 1945. április: befejezik Magyarország elfoglalását	1941: a második zsidótörvény, a német követelések visszautasítása, 1940: a harmadik zsidótörvény, október 6.: háborúellenes tüntetés a Batthyány-émlékmécsesnél, a Népszava karácsonyi száma, 1942. március 15.: a Magyar Történelmi Emlékbizottság megemlékezése a Petőfi-szobornál, 1943. augusztus: a szárszói találkozó, 1944: Sztójai Döme kormánya, május: a zsidók gettókba gyűjtése és deportálása, augusztus: a Lakatos-kormány, november: megalakul a Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottsága, 1944. december–1945. február: Budapest ostroma, 1945. január: fegyverszünet aláírása Moszkvában, 1945: április 13.: a szovjet, bolgár és román csapatok befejezik Magyarország elfoglalását
	Nevek	Horthy Miklós, Bethlen István, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Bárdossy László, Kállay Miklós, Bajcsy-Zsilinszky Endre, Dálnoki Miklós Béla, Vorosilov, Apor Vilmos	Horthy István, Jány Gusztáv, Németh László, Erdei Ferenc, Szent-Györgyi Albert, Sztójay Döme, Lakatos Géza, Veesenmayer, Kiss János, Nagy Jenő, Tartsay Vilmos, Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Nagy Imre, Mindszenty József, Wallenberg
	Fogalmak	fegyveres semlegesség, zsidótörvények, kiugrási kísérlet, nyilas uralom, totális mozgósítás, gettó, koncentrációs tábor, Holocaust, deportálás, Ideiglenes	„Kállay-kettős”, hintapolitika, „harmadik út”, munkaszolgálat, nemzetvezető, Magyar Nemzeti Felkelés Felszabadító Bizottsága, „moszkoviták”

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

		Nemzetgyűlés, SZEB, háborús bűnös, népbíróság	
	Szervezet		Magyar Történelmi Emlékbizottság, Magyar Front, Magyar Nemzeti Függetlenségi Front, FKgP, MKP, NPP, PDP, SZDP
	Topográfia	Felvidék, Kárpátalja, Észak-Erdély, Székelyföld, Bácska, Baranyai háromszög, Mura vidék, Voronyezs, Budapest, Auschwitz, Debrecen, Moszkva	Dél-Erdély, Újvidék, Kassa, Don-kanyar, Balatonszárszó, Sopronkőhida, Tiszántúl, Dunántúl
	Források	Teleki Pál búcsúlevele, Bártfai Szabó László: Az utolsó emberig, Horthy Miklós 1944. október 15-i szózata	A bécsi döntések, a zsidó törvények, Németh László szárszói beszéde, memoárok Budapest ostromáról

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

22. A kétpólusú világ

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
<p>22.1 A Szovjetunió és az Egyesült Államok szembenállása</p> <p><i>22.1.1 A kettészakadt Európa</i></p> <p><i>22.1.2 Az Egyesült Államok világhatalmi szerepe</i></p>	Évszámok	1945. június: az ENSZ alapokmányának aláírása, 1947. február: a párizsi békeszerződések aláírása, 1947: a Truman-elv és a Marshall-segély meghirdetése, a hidegháború kibontakozása, 1948-ig: kommunista diktatúrák létrejötte Kelet-Európában, 1949: Németország kettészakadása, a NATO megalakulása, a szovjet atombomba, 1953: Sztálin halála, 1955: megalakul a Varsói Szerződés, 1956. október 23.–november 4.: a magyar forradalom és szabadságharc, 1957: az EGK megalakulása, 1962: a kubai rakétaválság, 1964–1975: az USA háborúja Vietnamban, 1968: intervenció Csehszlovákiában, 1979–1989: a Szovjetunió afganisztáni háborúja, 1989–1990: az európai kommunista országok demokratikus átalakulása	1947: a Kominform megalakulása, 1956: az SZKP XX. kongresszusa, 1959: Kubában Castro gerillái megdöntik a kormányt, 1961. augusztus: a berlini fal megépítése, 1961. április: Gagarin űrrepülése, 1963. augusztus: az atomcsend-egyezmény aláírása, Kennedy meggyilkolása, 1967: az Európai Közösség megalakulása, 1968: atomsorompó-szerződés, 1973: az olajárrobbanás, 1985: M. Gorbacsov a Szovjetunió első embere, 1945. február: a jaltai konferencia, augusztus: a potsdami konferencia, 1946: Churchill fultoni beszéde, 1948: Izrael állam megalakulása, a berlini blokád kezdete, 1953: felkelés az NDK-ban, 1955: az osztrák államszerződés aláírása, 1956. február: az SZKP XX. kongresszusa, 1956: felkelés Poznanban, 1969: Armstrong amerikai űrhajós a Holdon, 1972: a SALT-I. aláírása, 1975: EBEÉ záróokmány aláírása, 1979: SALT-II. szerződés
	Nevek	Sztálin, Hruscsov, Truman, Marshall, Eisenhower, R. Schumann, Kennedy, Reagan	Churchill, de Gaulle, Adenauer, Nixon, Kissinger, Gorbacsov, Castro, Tito, Walesa, Ceausescu, Gagarin, Armstrong
	Fogalmak	ENSZ, Biztonsági Tanács, hidegháború, blokád, vasfüggöny, bojkott, superhatalmak, Truman-elv, atomhatalom, NATO,	SZEB, háborús bűnösök, megszállási zóna, kitelepítés, lakosságcsere, kollektív büntetés, atomhatalom, bipoláris világrend,

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		<p>fegyverkezési verseny, nukleáris egyensúly, feltartóztatási stratégia, Varsói Szerződés, nukleáris háború, rakéta, csúcs-találkozó, enyhülés, békés egymás mellett élés</p>	<p>fegyverkezési verseny, atomcsend, atomsorompó, nukleáris háború, keleti tömb, nyugati tömb, bipoláris világrend, úrutazás, Holdra szállás, terrorizmus</p>
	Topográfia	<p>San Fransisco, Moszkva, Washington, Németország (NDK, NSZK), Varsó, Budapest, Prága, Berlin</p>	<p>Kuba, Vietnam, Afganisztán, Belgrád, Brüsszel, Genf, Párizs</p>
	Források	<p>A Truman-doktrína, az ENSZ alapokmánya</p>	<p>A helsinki konferencia záródokumentuma</p>
<p>22.2 A gyarmati rendszer megszűnése</p>	Évszámok		<p>1946–1949: polgárháború Kínában, Vietnam felszabadító háborúja a francia gyarmatosítók ellen, 1947: India függetlenné válása, 1948: Izrael állam kikiáltása, 1949: a kommunista Kína megalakulása, 1950–1953: a koreai háború, 1956: a szuezi válság, 1964–1975: a vietnami háború, 1967: a hatnapos háború, 1978: Camp Davidben keretmegállapodás a közel-keleti békéről</p>
	Nevek		<p>Gandhi, Nehru, Begin, Csang Kai-sek, Mao Ce-tung, Fidel Castro, Nasszer, Ho Si Minh, Allende, Pol Pot, Reza Pahlavi, Khomeini</p>
	Fogalmak		<p>Kongresszus Párt, Kuomintang, maoizmus, dalai láma, harmadik világ, kulturális forradalom, Vietkong, gerillák</p>
	Topográfia		<p>India, Pakisztán, Kína, Tajvan, Tibet, Észak-Korea, Dél-Korea, Vietnam, Kuba, Egyiptom, Chile, Afganisztán, Izrael, Jeruzsálem, Palesztina</p>
	Források		<p>Az ENSZ alapokmánya</p>
<p>22.3 A Szovjetunió és a kommunista rendszer összeomlása</p>	Évszámok	<p>1975: Helsinkiben aláírják az Európai Biztonsági és Együttműködési értekezlet záróokmányát, 1980–1981: A Szolidaritás-mozgalom Lengyelországban, 1989: Kelet-</p>	<p>1991: megkezdődnek a fegyveres harcok Jugoszláviában, 1993: a Cseh és a Szlovák Köztársaság különválása</p>

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		Európában megdőlnék a kommunista diktatúrák, 1990: a két Németország egyesülése, 1991: megszűnik a Varsói Szerződés és a KGST, a Szovjetunió felbomlása	
	Nevek	Brandt, Kohl, Thatcher, Gorbacsov, II. János Pál pápa	Lech Walesa, Václav Havel
	Fogalmak	német egység, többpártrendszer	helsinki folyamat, Szolidaritás, jóléti állam, fogyasztói állam, olajválság, adósságcsapda
	Topográfia	Berlin, Moszkva, Budapest, Bukarest, Varsó, Prága, Szófia, (Kis)-Jugoszlávia, Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Montenegró, Macedónia, Ukrajna, Szlovákia, Albánia	
	Források	A helsinki Európai Biztonsági és Együttműködési értekezlet záróokmánya	

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

23. Magyarország 1945–1990 között

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
23.1 Politikai küzdelmek és társadalmi átalakulás a negyvenes évek végén	Évszámok	1945. nemzetgyűlési választás az FKgP győzelmével, 1946. február 1.: a második köztársaság kikiáltása, az államosítások kezdete, 1947. február: a párizsi békeszerződés, majd Nagy Ferenc lemondása, augusztus: új országgyűlési választás, 1948: a kommunista egyeduralom létrejötte, törvénytelenések, államosítások, december: Mindszenty József letartóztatása	1945. március: kormányrendelet a földreformról, , 1946: a Baloldali Blokk megalakulása, az új forint megjelenése, 1947: a Magyar Közösség pere, a törvénytelenések kiszélesedése, a polgári erők kiszorítása a hatalomból, 1948. június: az MDP megalakulása, az iskolák államosítása, az ÁVH megalakulása, 1949 tavasza: Rajk László és társai letartóztatása
	Nevek	Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Mindszenty József	Vorosilov, Kovács Béla, Sulyok Dezső, Varga Béla, Kovács Imre, Márton Áron, Barankovics István, Szakasits Árpád, Rajk László
	Fogalmak	megszállás, felszabadítás, SZEB, a trianoni határok, kényszermunka, hadifogoly, vagyonelkobzás, földosztás, államosítás, infláció, polgári demokrácia, kommunista diktatúra, törvénytelenesség, jogfosztás, kollektív büntetés, kitelepítés, „szalámi-taktika”, MDP, ÁVO, ÁVH	Gazdasági Főtanács, Baloldali Blokk, Magyar Közösség, kassai kormányprogram, lakosságcsere, kollektív jogok, erőszakos asszimiláció, kékcédulás választás, pártegyesülés, Kominform
	Topográfia	a világháborút követő határmódosulások, Budapest, Moszkva, Párizs, Kassa	
	Források	Az 1947-es párizsi békeszerződés, Nagy Ferenc: Küzdelem a vasfüggöny mögött	Törvény a demokratikus államrend és a köztársaság védelméről, a kassai kormányprogram
23.2 Magyarország a sztálini szovjet birodalomban	Évszámok	1948-tól a kommunista diktatúra, 1953: Sztálin halála, 1953–1955: az „Új szakasz”, 1955–1956: a Rákosi „vonal” újbóli	1953. július: Nagy Imre első kormánya

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		mege erősödése, 1955. május: Magyarország belép a Varsói Szerződésbe	
	Nevek	Sztálin, Rákosi Mátyás, Nagy Imre, Hruscsov	
	Fogalmak	kommunista diktatúra, törvénytelen ségek, terror, internálás, kitelepítés, házi őrizet, internálótáborok, begyűjtés, kuláklista, kollektivizálás, koncepció s per, személyi kultusz, új szakasz, életszínvonal, amnesztia,	tanácsrendszer, erőltetett iparosítás, Petőfi kör, Magyar Írószövetség
	Topográfia	Hortobágy, Recsk, Kistarcsa	Sztálinváros
	Források	Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról című verse	A Varsói Szerződés, részletek az ötvenes éveket felidéz ő memoárokból
23.3 Az 1956-os forradalom és szabadságharc előzményei és következményei	Évszámok	1956. február: Az SZKP XX. kongresszusa, 1956. október 23.: felvonulás és tüntetés Budapesten, szovjet beavatkozás, a fegyveres harc kezdete, október 25.: a Parlament előtti tüntetés és sortűz, október 26.: a forradalom és fegyveres harc országossá válik, november 1.: a forradalom győzelme, Magyarország felmondja a Varsói Szerződést, november 4.: szovjet támadás, fegyveres harc, az ország megszállása, 1956–1962: kivégzések, megtorlások	1956. június: a poznani felkelés, 1956. október 6.: Rajk László és társai újratemetése, október 28.: Nagy Imre és a kormány a forradalom mellé áll, október 29.: a Szezei válság, november 3.: tárgyalások a szovjetekkel, december: tüntetések és sortűzek, 1957. január: a Magyar Írószövetség és a Magyar Újságírók Szövetségének feloszlata sa, 1958. június 16.: Nagy Imre és társai kivégzése
23.3.1 Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Nevek	Nagy Imre, Dudás József, Szabó János, Angyal István, Nickelsburg László, Iván Kovács László, Pongrátz Gergely, Losonczy Géza, Maléter Pál, Szigethy Atilla, Mindszenty József, Bibó István, Kádár János	Hegedűs András, Hruscsov, Gerő Ernő, Déry Tibor, Münnich Ferenc, Tamási Áron, Mansfeld Péter
	Fogalmak	forradalom és szabadságharc, függetlenség, többpártrendszer, felkelő, szabadságharcos, sortűz, népitélet, Nemzetőrség, Munkástanács, Forradalmi Bizottság, intervenció, MSZMP, karhatalmista	„molotov-koktél”, Dunántúli Nemzeti Tanács ellenforradalom, nemzeti tragédia, októberi események, népfelkelés, Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		(pufajkás), megtorlás, menekült, Központi Munkástanács, MUK, magyar kérdés	
	Topográfia	Moszkva, Budapest, Varsó, Poznan, Bem tér Széna tér, Corvin köz, Tűzoltó utca, Kilián-laktanya, Kossuth tér, Hősök tere	Baross tér, Mester utca, Péterffy Sándor utcai Kórház, Mosonmagyaróvár, Köztársaság tér, Győr, Sopron, Tököl
	Források	Korabeli film-, rádiódokumentumok, a korra vonatkozó visszaemlékezések, hazai és külföldi szépirodalmi alkotások részlete (pl. Márai, Camus)	Bibó István tervezete
23.4 A Kádár-rendszer	Évszámok		1956. november: szovjet katonai erő segítségével hatalomra kerül a Kádár János vezette kormány, 1963: részleges közkegyelem, 1960-as évek második fele: a „puha” diktatúra kezdete, 70-es évek: az eladósodás kezdete, 1975: a helsinki záróokmány aláírása, 1978: visszakapjuk a Szent Koronát, 1980: magyar úrhajós a világúrbán, 1988–1990 a rendszerváltás
	Nevek		Kádár János
	Fogalmak		MSZMP, egypárti diktatúra, pártállam, állampárt megtorlások, „konszolidáció”, puha diktatúra, gulyáskommunizmus, „a legvidámabb barakk”, március 15-e, sokszínű ellenzék, szamizdat, Bős-Nagymaros, életszínvonal, háztáji, népességfogyás
	Topográfia		Moszkva, New York, Budapest, Bős-Nagymaros, Monor, Lakitelek
	Források		irodalmi megnyilatkozások, szocioriportok, a Bibó emlékkönyv

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.
Az érettségi vizsga részletes követelményei
Tervezet – 1997

24. A jelenkor

TÉMAKÖR		VIZSGASZINT	
		Középszint	Emelt szint
24.1 Az Észak–Dél probléma	Évszámok		
	Nevek		Willy Brandt
	Fogalmak		Észak–Dél probléma, fejlődő országok, Fekete-Afrika, ENSZ, Nemzetközi Valutaalap (IMF), adósságválság, Római Klub, WHO, FAO, UNICEF, faji megkülönböztetés, apartheid, menekülttábor, segélyszállítmányok, éhségövezetek, demográfiai robbanás
	Fogalmak		alultápláltság, környezetpusztítás, gazdasági menekülthullám, olcsó munkaerő, terrorizmus, kisebbségi jogok, népirtás, gerillák, iszlám fundamentalizmus
	Topográfia		Ázsia, Afrika, Latin-Amerika
	Források		A Római Klub „Global 2000 jelentése”
24.2 Az európai integráció kialakulás és elmélyülése	Évszámok	1983: nyilatkozat az Európai Unió létrehozásáról, 1989–1990: rendszerváltás Közép- és Kelet-Európában, 1991: társulási szerződés Magyarországgal, Lengyelországgal, Csehszlovák Köztársasággal, 1993. november: hatályba lép az Európai Unió Szerződés	1985. június: a schengeni egyezmény, 1989. december: a berlini fal lebontása, 1991 június: kitör a jugoszláv polgárháború, 1992: a Maastrichti Szerződés aláírása, 1995. március: életbe lép a schengeni egyezmény
	Nevek		
	Fogalmak	Európai Unió, alapszabadságok, alapszerződések, Európai Bizottság, Európa Parlament, Nemzetközi Valutaalap,	maastrichti szerződés, schengeni egyezmény, átjárható határok, PHARE-program, ECU, euro

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		vámunió, keleti bővítés, Európai megállapodások (társulási szerződések)	
	Topográfia	az Európai Unió tagállamai, Strasbourg, Brüsszel	Maastricht, Schengen
	Források	Az Egységes Európai Okmány	a maastrichti szerződés, a schengeni szerződés,
24.3 Magyarország kapcsolatai a szomszédos államokkal	Évszámok	1991: ukrán, 1995: szlovák, 1996: román alapszerződések	
	Nevek		
	Fogalmak	alapszerződés, kisebbségek, kollektív jogok, autonómia, asszimiláció, kétnyelvűség, Magyarok Világszövetsége	
	Topográfia	Marosvásárhely, Kolozsvár, Pozsony, Bős, Újvidék, Szentlászló, Kórógy, Ljubljana, Erdély, Székelyföld	Visegrádi országok
	Források	alapszerződések, Duray Miklós, Tőkés László írásai	
24.4 A parlamentarizmus és az önkormányzatiság érvényesülése Magyarországon	Évszámok	1989–1990: A szovjet blokk összeomlása, és az MSZMP megállapodása, október 23.: a (III.) Magyar Köztársaság kikiáltása, 1990. március: az első szabad parlamenti választások, Antall József kormánya, 1991: Budapesten megszűnik a Varsói Szerződés, befejeződik a szovjet csapatok kivonása Magyarországról, 1994: társult kapcsolatok az EU-val, 1994: új kormány (szocialista–szabad demokrata)	1989. június 16.: Nagy Imre és társainak újratemetése, 1990: Magyarország az Európa Tanács tagja, 1993. december: Antall József halála
	Nevek	Antall József	
	Fogalmak	rendszerátalakítás, parlamenti demokrácia, jogállam, MDF, SZDSZ, Fidesz, MSZP FKgP, KDNP, választási kampány, parlamenti pártok, felelős kor-	újratemetések, Ellenzéki Kerekasztal, házszabály, frakciók, országgyűlési bizottságok, politikai elit, lobby, demagógia,

Forrásközlések történelemtanításunk közelmúltjából VII.

Az érettségi vizsga részletes követelményei

Tervezet – 1997

		mány, kétharmados törvények, Legfelsőbb bíróság, Alkotmánybíróság, köztársasági elnök, Állami Számvevőszék, Országos Érdekegyeztető Tanács, civil szerveződések, alapszerződések, kisebbségvédelem, magánosítás (privatizáció), önkormányzatok, önkormányzati választások	korruptió, Romaparlament, Önkormányzati törvény, jegyzőségek
	Topográfia	Budapest, Visegrád	
	Források	az Alkotmány, a rendszerváltozással és a parlamentáris demokrácia megteremtésével kapcsolatos képi és írásos dokumentumok pl.: fotók, plakátok, az 1990-es karácsonyi interjú Antall Józseffel	Fordulat és reform